

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΖΟΥΛΑΤΟΣ

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΖΟΥΛΑΤΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΜΠΡΗΣ
ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΙΤΤΗΣ

ΘΕΜΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ: Measures and Models of Bank Competition-
Cross-country Comparisons

ΟΝΟΜΑΤ/ΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΟΥΒΟΥΤΣΗΣ
(ΜΧΑΝ 0803)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 03/2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη συγκεκριμένη διατριβή θα αναλύσουμε το θέμα του τραπεζικού ανταγωνισμού, καθώς επίσης την επίδρασή του στις χώρες της ΟΝΕ, την Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιαπωνία και τις Η.Π.Α και πως αυτός διαφοροποιείται. Η ταχύτητα των αλλαγών στο χρηματοοικονομικό περιβάλλον, όπως επίσης η σημαντικότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με ώθησαν στο να επιλέξω το συγκεκριμένο θέμα. Παρακάτω θα αναλυθεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα και ποια είναι η θέση του στο χρηματοοικονομικό γίγνεσθαι. Στη συνέχεια της διατριβής θα μελετήσουμε καινούργιες προσεγγίσεις μέτρησης του τραπεζικού ανταγωνισμού, καθώς επίσης ποια ακριβώς είναι η ιδιαιτερότητα του τραπεζικού συστήματος που μας παρακινεί να το εξερευνήσουμε. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σχετίζονται άμεσα με την ανάπτυξη μια χώρας γεγονός που αποδεικνύεται ιδιαίτερα στις μέρες μας μέσω της οικονομικής κρίσης την οποία διανύουμε. Ο τραπεζικός ανταγωνισμός είναι καθοριστικός για την καλή οικονομική κατάσταση των ιδίων, σε μια περίοδο όπου η εξεύρεση ιδίων κεφαλαίων από την αγορά έχει γίνει κυνήγι του χαμένου θησαυρού, αναγκάζοντας τις τράπεζες να δίνουν δελεαστικότερα επιτόκια σε καταθετικά προϊόντα. Επίσης θα σχολιάσουμε τις σχέσεις ανάμεσα στον τραπεζικό ανταγωνισμό με την πρόσβαση στις οικονομικές υπηρεσίες και με τη σταθερότητα του οικονομικού τομέα. Τέλος θα αναλυθούν τα αίτια του τραπεζικού ανταγωνισμού και θα προβούμε σε μια σύγκριση μεταξύ των χωρών που εξετάζουμε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.ΕΡΕΥΝΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ:

-Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	5
-Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	6
-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ.....	7
-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	8
-Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	10
-ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	12
-Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ).	13
-Η ΑΞΙΑ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....	15
-ΠΩΣ Ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΑΠΟΤΑΛΑΣΜΑΤΙΚΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	19
-ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ....	26
-Ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ.....	27
-ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ.....	31

3.ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ:

-HERFINDAHL HIRCHMANN INDEX.....	33
-TRANSLOG COST FUNCTION.....	34
-LERNER INDEX.....	36
-COMPREHENSIVE CONCENTRATION INDEX.....	37

-THE BOONE INDICATOR.....38

-THE PANZAR-ROSSE MODEL.....39

4.ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ :

-Ο ΗΗΙ ΚΑΙ Ο CCI ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΟΝΕ, ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΤΗΝ
ΕΛΒΕΤΙΑ, ΤΙΣ Η.Π.Α & ΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ.....41

5.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ :.....56

6.ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :.....59

2.ΕΡΕΥΝΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ :

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Όταν αναφερόμαστε στον όρο τραπεζικό σύστημα συνήθως εννοούμε τη δίοδο μέσα από την οποία διέρχεται το χρήμα και επηρεάζει την οικονομική δραστηριότητα καθώς επίσης και την λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η δίοδος αυτή στην σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα δεν είναι αποκλειστικά τραπεζικής φύσεως. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι έχει αυξηθεί τρομακικά ο αριθμός και η ποικιλία των μέσων που χρησιμοποιούνται ως χρήμα. Στις μέρες μας δεν γίνεται αναφορά μόνο για το χρήμα αλλά και για χρηματοπιστωτικά μέσα που αντιπροσωπεύουν οποιαδήποτε ανάγκη που μπορεί να εκφραστεί με την ευρύτερη έννοια του χρήματος. Όπως μας είναι γνωστό οι Εμπορικές Τράπεζες αποτελούν ένα μεμονωμένο κομμάτι του χρηματοπιστωτικού συστήματος ιδιαίτερα σημαντικό.

Η ταχύτατη τεχνολογική ανάπτυξη επιτρέπει τις μετακινήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων από το ένα άκρο μιας χώρας στο άλλο ή ακόμα στην άλλη πλευρά του πλανήτη, χωρίς να απαιτείται η φυσική τους παρουσία. Η εξέλιξη τους αυτή αφήνει πλέον σε δεύτερη μοίρα τις καθαρά παραδοσιακές λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος ωθώντας το χρηματοοικονομικό περιβάλλον σε έναν επιβεβλημένο εκσυγχρονισμό. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας απαρτίζεται από την Κεντρική Τράπεζα έως και την πιο μικρή Χρηματιστηριακή Εταιρεία. Ενδιάμεσα παρεμβάλλονται Εμπορικές, Βιομηχανικές, Κτηματικές, και Συνεταιριστικές Τράπεζες καθώς επίσης Ταμεία Παρακαταθηκών, Ταμεία Συντάξεων και Ασφαλιστικές Εταιρείες.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Στο παρελθόν οι κεντρικές τράπεζες λειτουργούσαν σαν συνηθισμένες εμπορικές τράπεζες άλλα οι διάφοροι κρατικοί φορείς τις εξουσιοδοτούσαν με συγκεκριμένες προνομιακές αρμοδιότητες. Οι αρμοδιότητες αυτές ήταν η έκδοση και η κυκλοφορία των τοπικών χρημάτων καθώς επίσης ο εποπτικός έλεγχος στις υπόλοιπες εμπορικές τράπεζες που λειτουργούσαν εντός επικράτειας. Το αντάλλαγμα ωστόσο που έπρεπε να επιστρέψουν για τα προνόμια αυτά ήταν η εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης προς τις αρχές όποτε αυτές το είχαν ανάγκη. Το φαινόμενο αυτό είχε αρνητικές συνέπειες στην λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, καθώς η κυριαρχία ενός τραπεζικού οργανισμού με μεγάλη δύναμη και η ταυτόχρονη έλλειψη ανταγωνισμού καθιστούσαν το σύστημα δύσκαμπτο και αναποτελεσματικό.

Τα προνόμια αυτά δεν άργησαν να προκαλέσουν την αντίδραση των υπόλοιπων εμπορικών τραπεζών αλλά και των οικονομικών κύκλων τις εποχής. Οι αντιδράσεις αυτές παρακινούνταν πρώτον από το ασυμβίβαστο της μετατρεψιμότητας των υποχρεώσεων τις κεντρικής τράπεζας σε χρυσό και των στόχων τις ως εμπορική τράπεζα για μεγιστοποίηση των κερδών της και δεύτερον στο ασυμβίβαστο της εμπορικής λειτουργίας με την άσκηση εποπτικών αρμοδιοτήτων. Οι αντιδράσεις αυτές μας οδήγησαν στην εξελικτική πορεία του ρόλου των κεντρικών τραπεζών και στην σημερινή κατάσταση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Έτσι φτάσαμε στην σημερινή παρουσία των κεντρικών τραπεζών οι οποίες ανασυστάθηκαν και κατέστησαν τον εαυτό τους άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο εξαρτημένο από τον κρατικό παρεμβατισμό.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ

Το οικονομικό σύστημα περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικούς τύπους οργανισμών, τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών, χρηματιστηρίων οι οποίοι είναι άμεσα συνδεδεμένοι με την κυβέρνηση. Υπάρχουν 8 βασικά στάδια που μας βοηθούν να κατανοήσουμε πως λειτουργεί το οικονομικό σύστημα

- Οι μετοχές δεν είναι η πιο σημαντική χρηματοοικονομική εξωτερική πηγή για τις επιχειρήσεις.
- Η έκδοση χρέους των εμπορευμάτων και οι τίτλοι δικαιουσύνης δεν είναι πρωταρχικός τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις χρηματοδοτούν τις λειτουργίες τους.
- Η πλάγια χρηματοδότηση η οποία εμπεριέχει τις ενέργειες των χρηματοοικονομικών μεσαζόντων είναι πολύ πιο σημαντική από την άμεση χρηματοδότηση στην οποία οι επιχειρήσεις σηκώνουν κεφάλαια απευθείας μέσω των δανειστών της αγοράς.
- Οι τράπεζες είναι οι πιο σημαντική πηγή εξερχομένων κεφαλαίων
- Το οικονομικό σύστημα είναι το πιο σκληρά ελεγχόμενο τμήμα της οικονομίας.
- Μόνο μεγάλες και καλά διαρθρωμένες επιχειρήσεις έχουν είσοδο στην αγορά ασφαλειών με σκοπό να χρηματοδοτήσουν τις ενέργειες τους.
- Το ενέχυρο είναι ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό των χρεωστικών συμβολαίων τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για τις επιχειρήσεις.
- Τα χρεωστικά συμβόλαια είναι ιδιαίτερα περίπλοκα νομικά κείμενα τα οποία τοποθετούν υπαρκτούς περιορισμούς στην συμπεριφορά των δανειοληπτών.

Η ασύμμετρη πληροφόρηση έχει ως αποτέλεσμα τους ακόλουθους δύο προβληματισμούς :

- α) Δυσμενή επιλογή η οποία συμβαίνει πριν από την συναλλαγή
- β) ηθικός κίνδυνος ο οποίος συμβαίνει μετά την συναλλαγή

Τα εργαλεία προκειμένου να μειωθεί το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου στα χρεωστικά συμβόλαια είναι η επισήμανση της καθαρής αξίας, η σημαντικότητα του ελέγχου, και η επιβολή απαγορευτικών συμφωνιών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το οικονομικό σύστημα είναι ο πιο κάλος ελεγχόμενος τομέας στην οικονομία. Πιο συγκεκριμένα για τις τράπεζες υπάρχουν 7 βασικοί κανόνες οι οποίοι είναι:

1) **Κυβερνητικό σύστημα ασφάλειας-** μια μορφή του συστήματος είναι η ασφάλεια των καταθέσεων μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας Καταθέσεων όπου οι καταθέτες εξασφαλίζονται για τα πρώτα 100.000 ευρώ οτιδήποτε και αν συμβεί στην τράπεζα. Το Ταμείου Εγγυοδοσίας Καταθέσεων χρησιμοποιεί δυο μεθόδους με σκοπό να χειριστεί μια υποψήφια τράπεζα πως χρεοκοπία: α) Μέθοδο αποπληρωμής και β) Μέθοδο αγοραστικής δυνατότητας.

2) **Περιορισμός για τα περιουσιακά στοιχεία που είναι υποχείρια των τραπεζών-** πολλά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν ριψοκίνδυνα εάν βγουν σε πλειστηριασμό και δεν καταφέρουν να ρευστοποιηθούν.

3) **Οι τραπεζικοί όροι κεφαλαίων-** οι τραπεζικοί όροι κεφαλαίων έχουν τις εξής βασικές μορφές :

α) Leverage Ratio= amount of capital / total assets

β) Η εκάστοτε κεντρική τράπεζα θα απαιτήσει από τις εμπορικές τράπεζες να χρησιμοποιήσουν τα δικά τους μοντέλα για να υπολογίσουν πόσα κεφάλαια μπορούν να χάσουν σε διάστημα πάνω από δέκα ημέρες και τότε να θέσουν παραπλεύρως πρόσθετα κεφάλαια ίσα με το τριπλάσιο της πραγματικής τους αξίας.

4) **Ο τραπεζικός έλεγχος και η ναύλωση-** ο τραπεζικός έλεγχος είναι η επιτήρηση στο ποιος λειτουργεί την τράπεζα και πως λειτουργούν στη τράπεζα. Ακόμα, ο τραπεζικός έλεγχος είναι μια σημαντική μέθοδος για μείωση της δυσμενής επιλογής και του ηθικού κινδύνου στην τραπεζική δραστηριότητα. Μέσω της ναύλωσης, υπάρχουν προτάσεις για τις καινούργιες τράπεζες όπου μπορούν να καλύπτονται από τον έλεγχο των ανεπιθύμητων ανθρώπων.

5) **Γνωστοποίηση ορών-** βάση της τραπεζικής νομοθεσίας απαγορεύεται η γνωστοποίηση συναλλαγών καθώς και τραπεζικών όρων και προσωπικών δεδομένων των συναλλασσομένων.

6) **Η προστασία των πελατών-** η σωστή και έγκυρη ενημέρωση των πελατών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τις συναλλαγές τους.

7) **Οι περιορισμοί στον ανταγωνισμό-** οι τράπεζες κινούνται εντός συγκεκριμένων νομικών και θεσμικών πλαισίων έτσι ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού.

Εξαιτίας της ασύμμετρης πληροφόρησης τα προβλήματα στον τραπεζικό χώρο παρατηρείται να μένουν τα ίδια από χώρα σε χώρα. Σύμφωνα με την οικονομική καινοτομία, την απελευθέρωση των τιμών και κάποιων ιστορικών γεγονότων τα προβλήματα των δυσμενών επιλογών και ο ηθικός κίνδυνος αυξήθηκαν στην δεκαετία του 1980 όπου κατέληξαν σε μεγάλες απώλειες κυρίως για της ΗΠΑ , στον τομέα των δανείων και των φορολογουμένων. Οι νομοθέτες και οι πολιτικοί δεν έχουν επαρκή κίνητρα-εργαλεία έτσι ώστε να μειώσουν το κόστος των καταθετών και των προϊόντων ασφάλισης για τους φορολογουμένους. Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών, χαλάρωσαν τα στάνταρ των κεφαλαίων, απομακρύνθηκαν οι περιορισμοί στην αγορά μετοχών υψηλού κινδύνου και επιτεύχθηκε η σταδιακή αποκλιμάκωση της αγοράς.

Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Μια τράπεζα είναι ένας οικονομικός μεσολαβητής που προσφέρει δάνεια, καταθέσεις και υπηρεσίες πληρωμών. Στις μέρες μας οι τράπεζες επίσης προσφέρουν μια μεγάλη γκάμα από επιπρόσθετες υπηρεσίες και προϊόντα. Ωστόσο, οι δραστηριότητες αυτές καθιστούν τις τράπεζες ως αξιόλογες μορφές. Για να κατανοήσουμε πως οι τράπεζες εργάζονται είναι απαραίτητο να καταλάβουμε τον ρόλο του οικονομικού μεσολαβητή στην οικονομία. Ο κύριος ρόλος των οικονομικών μεσολαβητών και των αγορών της οικονομίας είναι να προωθεί έναν μηχανισμό με τον οποίο τα κεφάλαια μεταφέρονται η μετατρέπονται και κατανέμονται στις πιο παραγωγικές ευκαιρίες. Μια τράπεζα όπως αναφέραμε και πριν είναι ένας οικονομικός μεσολαβητής του οποίου κύρια δραστηριότητα είναι να προωθεί δάνεια στους δανειολήπτες και να μαζεύει καταθέσεις από τους αποταμιευτές. Με άλλα λόγια οι τράπεζες λειτουργούν σαν μεσάζοντες ανάμεσα στους δανειολήπτες και τους αποταμιευτές.

Διεκπεραιώνοντας την διαμεσολαβητική λειτουργία οι τράπεζες συλλέγουν επιπλέον κεφάλαια από τους αποταμιευτές τους, τα οποία τα διανέμουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρουσιάζουν ελλείμματα. Μέσα από την διαδικασία αυτή, οι τράπεζες διοχετεύουν κεφάλαια από τους αποταμιευτές στους δανειολήπτες και με αυτόν τον τρόπο αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της οικονομίας προωθώντας μια καλύτερη κατανομή των πόρων.

Η κύρια λειτουργία των τραπεζών είναι να συλλέγουν και να δανείζουν κεφάλαια. Οι καταθέσεις έχουν τα εξής χαρακτηριστικά :είναι μικρού μεγέθους, μικρού κίνδυνου, και υψηλής ρευστότητας ενώ τα δάνεια είναι μεγαλύτερου κίνδυνου και χωρίς ρευστότητα. Οι τράπεζες γεφυρώνουν το χάσμα ανάμεσα στις ανάγκες των δανειστών και των δανειζομένων παρουσιάζοντας την λειτουργία του μεσολαβητή- μεσάζοντα. Αυτός είναι ο ρόλος των τραπεζών, δηλαδή της μεταφοράς όγκου χρηματικών μονάδων, για συγκεκριμένη διάρκεια και με κάποιον ενδεχόμενο κίνδυνο-ρίσκο.

Όπως είπαμε προγενέστερα, οι τράπεζες προωθούν την μεταφορά χρημάτων από εξωτερικά κεφάλαια τα οποία χρησιμοποιούνται σε οικονομικές και άλλου τύπου επενδυτικές δραστηριότητες. Ένας από τους βασικότερους

σκοπούς των τραπεζών είναι η μείωση του κόστους μεταφοράς δημιουργώντας κλίμακες και ευκαιρίες οικονομιών και συχνά αυτές βγάζουν ένα επιπλέον δικό τους κέρδος για την πληροφόρηση που παρέχουν.

Υπάρχουν πέντε θεωρίες οι οποίες εξηγούν γιατί υπάρχει η οικονομική διαμεσολάβηση μέσω των τραπεζών οι οποίες είναι: α) η ανάθεση παρακολούθησης μέσω οργάνων (τραπεζών) β) οι πληροφορίες παραγωγής γ) η μετατροπή ρευστότητας δ) η ομαλότητα της κατανάλωσης και ο ρόλος των τραπεζών σαν ένας μηχανισμός υποχρεώσεων.

Τα πλεονεκτήματα του οικονομικού μεσολαβητή είναι η διαδικασία του να διοχετεύει κεφάλαια ανάμεσα σε εκείνους που επιθυμούν να δανείσουν ή να δανειστούν ή να επενδύσουν και σε εκείνους που επιθυμούν να δανειστούν ή ζητούν επενδυτικά κεφάλαια. Οι οικονομικοί διαμεσολαβητές ενεργούν σαν ιδιοκτήτες χρήματος, δημιουργούν νέα οικονομικά περιουσιακά στοιχεία αλλά και υποχρεώσεις. Μια σειρά από οικονομικά ιδρύματα εμπλέκονται σαν οικονομικοί μεσολαβητές συμπεριλαμβανόμενων και των τραπεζών, ασφαλιστικοί και συνταξιοδοτικοί οργανισμοί, ασφάλειες σπιτιών και αλλά. Πολλές από αυτές τις υπηρεσίες προσφέρονται από οικονομικά ιδρύματα που αποτελούνται και από τα δύο, δηλαδή μεσολαβητικές και μη μεσολαβητικές δραστηριότητες (π.χ. υπηρεσίες πληρωμών, υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων κ.α.).

Ένα σπουδαίο χαρακτηριστικό του οικονομικού μεσολαβητή είναι το ότι δημιουργούνται νέα οικονομικά περιουσιακά κεφάλαια και υποχρεώσεις. Στην περίπτωση μιας τραπεζικής κατάθεσης η φύση των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων που δημιουργείται είναι συνήθως ξεκάθαρη. Ο καταθέτης έχει την απαίτηση για το πόσο των χρημάτων που δίνει, η οποία ίσως να του αποπληρωθεί εφάπαξ, υπό την προϋπόθεση ότι η τράπεζα έχει την ικανότητα αυτή της αποπληρωμής των χρημάτων. Ενώ η τράπεζα που δανείζει τις καταθέσεις έχει την απαίτηση από τον δανειζόμενο για το πόσο των χρημάτων που του έχει δώσει να αποπληρωθεί (με τόκο) σε μια συγκεκριμένη μελλοντική στιγμή.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Κύρια αρμοδιότητα των οικονομικών μεσολαβητών είναι η συλλογή κεφαλαίων από οργανισμούς δίνοντας τους ταυτόχρονα τόκο και η εν συνεχεία διοχέτευση των κεφαλαίων αυτών σε οργανισμούς που κατά κανόνα τα έχουν ανάγκη. Για την καλύτερη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των τραπεζών κρίνεται αναγκαίο να εξετάσουμε αρχικά τόσο το ενεργητικό τους όσο και τις υποχρεώσεις τους. Σε έναν απλό ισολογισμό οι υποχρεώσεις (παθητικό) είναι οι καταθέσεις των πελατών και οι μετοχές, ενώ στα κεφάλαια (ενεργητικό) είναι τα μετρητά, τα δάνεια, άλλου τύπου επενδύσεις και καθορισμένα κεφάλαια.

Οι τράπεζες είναι οργανισμοί που λαμβάνουν καταθέσεις και είναι επίσης γνωστές σαν οικονομικοί οργανισμοί νομισματικής μονάδας, οι οποίες προσφέρουν μια μεγάλη σειρά από οικονομικές υπηρεσίες όπως:

1. Υπηρεσίες πληρωμών
2. Καταθετικές και χορηγητικές υπηρεσίες
3. Επενδυτικές, συνταξιοδοτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες
4. E-banking

Τα τελευταία είκοσι χρόνια αρκετά ήταν τα σημεία που σιγμάτισαν το τραπεζικό σύστημα. Τα σημεία που χρειάζονται αλλαγές στον τομέα αυτό είναι η μη συμμόρφωση στους κανονισμούς, στις ανταγωνιστικές πιέσεις, στις οικονομικές καινοτομίες και τεχνικές.

Η μη συμμόρφωση στους κανονισμούς των εποπτικών αρχών και η απελευθέρωση της οικονομίας σε συνδυασμό με την τεχνολογική ανάπτυξη έχουν αλλάξει το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν οι τράπεζες. Επιπλέον η διεθνοποίηση και η παγκοσμιοποίηση έχουν επηρεάσει τις λειτουργίες των οικονομικών ιδρυμάτων με κύριο αποδέκτη τις τράπεζες. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η ώθηση κάποιων τραπεζών να ανταγωνίζονται τις υπόλοιπες με μη καθαρά τραπεζικά κριτήρια όπως γίνονταν προηγουμένως στην τοπική και ξένη αγορά. Η γενική μακροοικονομία και οι δημογραφικές λειτουργίες πολύ πιθανόν να επηρεάσουν ακόμη περισσότερο τις τράπεζες στο μέλλον. Η παγκοσμιοποίηση επίσης αναμένεται να επηρεάσει τον ανταγωνισμό μετά των πιστωτικών ιδρυμάτων στο μέλλον.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ)

Οι τράπεζες αποκτούν χρήματα με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Μερικές τράπεζες ακολουθούν τις παραδοσιακές στρατηγικές που είναι η προσέλκυση καταθέσεων νοικοκυριών με αντάλλαγμα την πληρωμή τόκων και η μεταφορά κεφαλαίων αποκτώντας κέρδος δανείζοντας κεφάλαια σε επιχειρήσεις με υψηλότερες τιμές επιτοκίων. Άλλες τράπεζες ακολουθούν διαφορετικές στρατηγικές όπως είναι η έκδοση πιστωτικών καρτών, τα στεγαστικά δάνεια και οι ασφαλιστικές υπηρεσίες μέσα από τις οποίες λαμβάνουν προμήθειες πέραν των τόκων. Εντοπίστηκαν αρκετές διαφορές στην κερδοφορία των τραπεζών. Μια χαμηλή κερδοφορία δεν σημαίνει ότι η τράπεζα κινδυνεύει αφού μπορεί μέσω της στρατηγική της να μην θέλει να αναλάβει υψηλό κίνδυνο. Τέτοιου είδους τράπεζες είναι οι κυβερνητικές. Στις μέρες μας οι εμπορικές τράπεζες διαφέρουν σε μέγεθος και αυτό οφείλεται στο γεωγραφικό προσδιορισμό, στην οργάνωση, στις πηγές κεφαλαίων, στην ποιότητα της εξυπηρέτησης και στο τι πελατολόγιο η συγκεκριμένη τράπεζα επιδιώκει.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία υπάρχουν δυο βασικές στρατηγικές τραπεζών οι οποίες εξήλθαν από το ομιχλώδες τοπίο κατά την διάρκεια τις τεχνολογικής εξέλιξης. Η πρώτη τραπεζική στρατηγική παρατηρείται όταν μικρές τράπεζες απευθύνονται στην τοπική αγορά και αποκτούν σχέσεις με τους πελάτες- επενδυτές προσφέροντας καλύτερες υπηρεσίες χωρίς όμως να έχουν καλύτερα και πιο εξελιγμένα οικονομικά προϊόντα. Η δεύτερη στρατηγική παρατηρείται στις μεγάλες τράπεζες που προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα σε ευρεία κλίμακα αλλά δεν έχουν την πολιτική της θαλπωρής του πελάτη που απολαμβάνει από μια μικρή τράπεζα. Ο ανασχηματισμός μεταξύ των κανόνων τις αγοράς παίζει έναν σπουδαίο ρόλο στην βιομηχανία διότι επιτρέπει στις τράπεζες να επεκτείνονται σε πόλεις – κράτη και προϊόντα που πριν δεν πρόσφεραν και να δημιουργούν μια νέα επιτοκιακή πολιτική. Οι τεχνολογικές εξελίξεις ενθαρρύνουν την κλίμακα της οικονομίας επιτρέποντας στις τράπεζες να αναπτύξουν μεγαλύτερα κόστη και να αυξήσουν το μερίδιο αγοράς με απώτερο σκοπό την κερδοφορία τους.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις μπορούν να χωριστούν σε δυο βασικές κατηγορίες:

1. στην βελτίωση των δεδομένων
2. στην απόκτηση νέων οικονομικών οργάνων μέτρησης της διαδικασίας επέκτασης των προϊόντων.

Οι τράπεζες στις μέρες μας αποκτούν χρήματα από την εξυπηρέτηση πελατών, την μεταφορά πληροφοριών, την ανάπτυξη των προϊόντων και την επιτοκιακή πολιτική που ακολουθούν. Επίσης υπάρχουν οκτώ επιχειρηματικές στρατηγικές που οι τράπεζες χρησιμοποιούν για την αύξηση του μεριδίου αγοράς και την μεγαλύτερη κερδοφορία. Αυτές είναι οι εξής:

1. ο συνδυασμός των προϊόντων
2. η τοποθεσία
3. οι τεχνικές παράγωγης
4. παραδοσιακή στρατηγική
5. μη τραπεζική στρατηγική
6. το ατομικό χαρτοφυλάκιο
7. η αγροτική τραπεζική
8. τραπεζική πολύ μεγάλων επιχειρήσεων

Η ΑΞΙΑ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η αξία ή η καθαρή θέση μιας τράπεζας είναι η διαφορά ανάμεσα στις αξίες των περιουσιακών της στοιχείων (του ενεργητικού) και τις δανειακές τις υποχρεώσεις. Η πλειονότητα των υποχρεώσεων μιας τράπεζας είναι τα χρεωστικά έγγραφα τα οποία είναι καθορισμένα και σε ονομαστικές καταστάσεις έτσι ώστε η εκτίμηση τους να είναι συγκρινόμενη και ακριβής σε μια συγκεκριμένη στιγμή. Επιπλέον ασφαλιστικές δικλίδες που μια τράπεζα έχει είναι τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και τα κυβερνητικά ομόλογα τα οποία είναι σε προκαθορισμένες τιμές ή κλίμακες. Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω είναι ότι πάντοτε θα υπάρχει μια δίκαιη διαφοροποίηση στην αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η διαφοροποίηση στην αξιολόγηση θα πρέπει να θεωρείται ως ένα φυσιολογικό γεγονός.

Υπάρχουν τέσσερις μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις:

1. το ιστορικό κόστος ή η αξία που είναι καταχωρημένη στα βιβλία και αντιπροσωπεύει την αξία που μια εταιρεία μπορεί να πληρώσει σήμερα για υποστηρίξει το ενεργητικό της
2. το κυκλοφορούν ή το ισχύον κόστος ή η αξία της αγοράς που αντιπροσωπεύει την τιμή όπου μια εταιρεία μπορεί να πληρώσει για να στηρίξει τα κεφάλαια της
3. η ρευστοποιήσιμη αξία η οποία είναι το ποσό που μια εταιρεία αναμένει να αποκτήσει από μια μεθοδική άντληση κεφαλαίων προς διάθεση
4. η παρούσα αξία λαμβάνεται υπόψη ως η παρούσα μειωμένη αξία των καθαρών υπολογιζόμενων μετρητών που είναι απόλυτα συνδεδεμένα με ένα κεφάλαιο.

Τα λογιστικά και οικονομικά προγράμματα του καθαρού εισοδήματος προϋποθέτουν ότι μια τράπεζα κρατά ολόκληρο το κεφάλαιο της σε τάξη για να συνεχίσει να παράγει εισόδημα στο μέλλον. Συνεπώς, το καθαρό εισόδημα μετρά τις πηγές που είναι διαθέσιμες σε μια τράπεζα αφότου αυτή έχει καλύψει όλα τα έξοδα της συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων ανανεώσεις κεφαλαίων. Ισοδύναμα μια τράπεζα θα πρέπει να κατηγοριοποιεί τα δάνεια

της και να μειώνει την αξία τους σύμφωνα με την υπολογιζόμενη πιθανότητα μείωσης και τον βαθμό εξασθένησης. Επίσης η τράπεζα θα πρέπει να δημιουργήσει ένα απόθεμα επισφαλειών των δανείων για να προσθέτει στα οικονομικά της, κεφάλαια τα οποία θα είναι άμεσα συνδεδεμένα με τις επισφάλειες-απαιτήσεις των δανείων.

Οι λογιστικοί λογαριασμοί των τραπεζών οι οποίοι ελέγχονται από ορκωτούς ελεγκτές είναι οι εξής :

1. Οι αξίες των δανείων κάτω από φυσιολογικές τιμές: Οι περισσότερες χώρες αναγκάζουν τις τράπεζές τους να αξιολογούν τα δάνεια και τις καταθέσεις χρησιμοποιώντας ένα ιστορικό-αρχικό κόστος. Οι εμπορικές αξίες λαμβάνονται από εκτεταμένους ελέγχους και εμπορικούς οργανισμούς της αγοράς οι οποίοι είναι διαθέσιμοι μόνο για ένα συγκεκριμένο αριθμό κεφαλαίων και σε ένα περιορισμένο αριθμό χωρών. Το μεγαλύτερο θέμα που αντιμετωπίζει μια τράπεζα είναι η ισοσκέλιση μεταξύ δανείων και καταθέσεων.
2. Ταξινόμηση και πρόβλεψη δανείων: Το αρχικό κεφάλαιο ενός δανείου μειώνεται με μια διαδικασία ταξινόμησης και πρόβλεψης στην οποία αντανακλά η μελλοντική ρευστότητα της τράπεζας και η μελλοντική επέκτασή της υπό την προϋπόθεση ότι όλα βαίνουν ομαλά και ο δανειζόμενος αποπληρώνει το δάνειό του συμπεριλαμβανομένων και των τόκων. Όταν αυτός αδυνατεί να αποπληρώσει το κεφάλαιο του δανείου και τους τόκους τότε εκείνη ακριβώς τη χρονική στιγμή η τράπεζα αδυνατεί να καλύψει τη ζημία μέσω της πώλησης κάποιας ασφαλούς επένδυσης που καλύπτει τα δάνεια και βρίσκεται σε μειονεκτική θέση έως τη στιγμή που θα πραγματοποιηθεί η πώληση.
3. Αποτίμηση των ασφαλιστικών προϊόντων με σκοπό την κάλυψη δανείων: Τα ασφαλιστικά προϊόντα που εκδίδει μια τράπεζα καθώς επίσης εκείνα που περιλαμβάνει το κράτος στο χαρτοφυλάκιο του ενεργητικού του μπορούν να αξιολογούνται σε τιμές της αγοράς. Υπάρχουν δύο είδη ασφαλίσεων. Πρώτον υπάρχουν ασφαλιστικά προϊόντα τα οποία εκδίδονται από την εκάστοτε τράπεζα και τα οποία υφίστανται υπό τη μορφή καταθέσεων ώστε η τράπεζα να μπορεί να πληρώσει την ονομαστική αξία. Δεύτερον υπάρχουν ασφαλιστικά προϊόντα που κρατούνται στην τράπεζα και εξαρτώνται από την

ελεύθερη αγορά δομημένων χαρτοφυλακίων. Η ασφάλεια σε ένα εμπορικό χαρτοφυλάκιο θα πρέπει να είναι βασισμένη πάνω στην πραγματική αξία της αγοράς ενώ σε ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο μπορεί να συνεχίσει να ακολουθεί την ιστορική αξία κόστους.

4. Αποτίμηση κατά τη διάρκεια πληθωριστικών περιόδων: Η αποτίμηση των επιχειρηματικών κεφαλαίων και της ρευστότητας των τραπεζών γίνεται πιο περίπλοκη μέσα σε ένα πληθωριστικό περιβάλλον. Η εμπορική δύναμη των οικονομικών κεφαλαίων ελαχιστοποιείται τόσο πολύ έτσι ώστε οι τιμές των επιτοκίων να είναι υψηλές εάν η πραγματική αξία του κεφαλαίου διαφοροποιείται, εκτός και εάν το κεφάλαιο είναι ενταγμένο στο γενικότερο επίπεδο αξιών.
5. Αποτίμηση σε ευμετάβλητες οικονομίες: Οι εταιρείες μέσα από τις πρόσφατες λογιστικές εξελίξεις έγιναν λιγότερο σημαντικές με αποτέλεσμα να υπάρχει μια επιπλέον αβεβαιότητα για το ποιες είναι οι ευρύτερες αξίες και με μελλοντικά οφέλη.
6. Αποτίμηση όταν το μέλλον μιας τράπεζας είναι αμφίβολο: Τα υποτιμημένα βιβλία και η μειωμένη εμπορική αξία είναι συνήθως ικανοποιητικά για τη συνέχιση των εμπορικών δραστηριοτήτων όταν υπάρχει ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον. Ωστόσο όταν το μέλλον των επιχειρήσεων-τραπεζών είναι αβέβαιο και χρειάζεται να προβλεφθούν πρόσθετες οικονομικές καταστάσεις τότε δεν απαιτείται σε καμία περίπτωση να προβούμε είτε σε αξιολόγηση είτε σε αποτίμηση.
7. Αποτίμηση όταν μια τράπεζα προβαίνει σε απόκρυψη των οικονομικών της στοιχείων: Οι δυσκολίες αποτίμησης του ενεργητικού μιας τράπεζας αυξάνονται συνεχώς σε ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον με μια πολύ ευαίσθητη αγορά εντός της οποίας οι αξίες μπορούν να αλλάξουν με πολύ γρήγορο ρυθμό. Οι τράπεζες που λειτουργούν σε ένα πληθωριστικό και απρόβλεπτο περιβάλλον μπορεί να επιδιώκουν την αποφυγή των συνεπειών ενός πιθανού κλεισίματος με αποτέλεσμα να δημιουργούν μια λανθασμένη ταξινόμηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Εν κατακλείδι, είναι απαραίτητο να υπογραμμίσουμε ότι οι διευθυντές των επιχειρήσεων-τραπεζών χρειάζονται συνεχή πληροφόρηση γύρω από τις εταιρείες-τράπεζες που ελέγχουν, καθώς η χρήση των πληροφοριών αυτών καθορίζει το πιο κερδοφόρο και ασφαλές χαρτοφυλάκιο. Οι οικονομικές καταστάσεις διακρίνονται σε δύο αξιολογικές δραστηριότητες όπως στο να αποτιμούν το ενεργητικό των τραπεζών σε πραγματικούς λογαριασμούς και την αντικειμενική διαφοροποίηση των μέτρων με σκοπό την σωστή αξιολόγηση των πελατών. Η αποτίμηση της αγοράς προέρχεται από έναν ενδεδειγμένο και ακριβή έλεγχο του εμπορίου ώστε η αποτίμηση αυτή να είναι αντικειμενική, διαφοροποιήσιμη και παραδεδεγμένη.

ΠΩΣ Ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μελετήσουμε την ομαλή μετάβαση με την οποία ένας μεγαλύτερος ανταγωνισμός μπορεί να αυξήσει την καλή κατάσταση των τραπεζών. Θα κατανοήσουμε επίσης το πλέγμα ανάμεσα στον ανταγωνισμό και τις υγιείς τράπεζες. Η πιο πρόσφατες θεωρίες και εμπειρικές μελέτες αναφέρουν τα θετικά αποτελέσματα του ανταγωνισμού των τραπεζών σε σχέση με την καλή τους κατάσταση. Ωστόσο αυτές οι μελέτες δεν εμβαθύνουν στον καταγεγραμμένο μηχανισμό μετάβασης με τον οποίο ο ανταγωνισμός μπορεί να συνεισφέρει, έτσι ώστε να μπορούμε να καταλήξουμε στο τελικό συμπέρασμα σχετικά με την καλή κατάσταση των τραπεζών.

Στην βιβλιογραφία που σχετίζεται με το χρηματοοικονομικό σύστημα ανακαλύφθηκε ότι τουλάχιστον μεταξύ των μη οικονομικών εταιρειών, ο ανταγωνισμός επηρεάζει θετικά τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Την ίδια στιγμή η βιβλιογραφία των τραπεζών πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι οι αποταμιευτικές τράπεζες έχουν ως κίνητρο τις συχνές επαφές σε προκαθορισμένες περιόδους με τους δανειστές τους. Για να ενώσουμε αυτές τις δύο έρευνες θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε δύο διαφορετικά τμήματα ανάλυσης. Πρώτα θα εξετάσουμε πώς ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών επηρεάζει την αποτελεσματικότητά τους και στη συνέχεια θα εξετάσουμε μια μέτρηση ανταγωνισμού η οποία σχετίζεται με την αποτελεσματικότητα και την καλή κατάσταση των τραπεζών. Για τον λόγο αυτό συλλέξαμε στοιχεία από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ για την περίοδο 1995-2005. Τα στοιχεία αυτά καλύπτουν περισσότερες από 3.600 τράπεζες ευρωπαϊκών κρατών και περισσότερες από 8.900 τράπεζες των ΗΠΑ.

Ο λόγος για τον οποίο εστιάζουμε στην Ευρώπη είναι ότι μας παρέχει ένα γόνιμο έδαφος για να αναλύσουμε τα αποτελέσματα των αλλαγών στο εσωτερικό του ανταγωνισμού. Στις αρχές του 1990 οι ευρωπαϊκές τράπεζες επηρεάστηκαν από δραματικές αλλαγές στο πεδίο του περιβάλλοντος, βοηθώντας να δημιουργηθεί ένα πρόσφορο έδαφος για τον τραπεζικό ανταγωνισμό. Αυτές οι αλλαγές συμπεριλαμβάνουν την εναρμόνιση αρκετών ευρωπαϊκών τραπεζών με τους κανονισμούς της ευρωπαϊκής κοινότητας καθώς επίσης και τη σύσταση ενός κοινού κώδικα που θα επιτρέπει στις

τράπεζες να λειτουργούν σε όλα τα κράτη μέλη με μια προκαθορισμένη διαδικασία που θα απαιτεί ειδικές άδειες, κεφάλαια και κατευθυντήριες γραμμές. Αυτές οι αλλαγές για την δημιουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είχαν επιπρόσθετα οφέλη για τον τραπεζικό ανταγωνισμό. Για να διασταυρώσουμε τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών στοιχείων αναλύσαμε επίσης στοιχεία που προέρχονται από τις Η.Π.Α.

Για να αναλύσουμε τη μετάβαση από τον τραπεζικό ανταγωνισμό στην καλή κατάσταση των τραπεζών καταλήξαμε σε μια προσέγγιση δύο σταδίων. Στο πρώτο στάδιο τοποθετήσαμε την αιτία ανάμεσα στον ανταγωνισμό και το κέρδος, γεγονός που επιβεβαιώθηκε από μεγάλη αποτελεσματικότητα στον τραπεζικό χώρο. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήσαμε ιδιαίτερα τα αιτιώδη τεστ του Granger, ώστε να εξετάσουμε το σημείο επαφής ανάμεσα στον ανταγωνισμό σύμφωνα με τον δείκτη Lerner και διάφορες άλλες μετρήσεις. Τα τεστ Granger έδειξαν μια θετική επίδραση σε συγκριτικά με τις μετρήσεις των σταθερών και εναλλακτικών κερδών. Όταν ωστόσο εξετάσαμε το πώς επηρεάζεται το κόστος, διαπιστώσαμε ότι ο ανταγωνισμός επηρεάζει θετικά το κόστος στις Η.Π.Α. Στο δεύτερο βήμα ασχοληθήκαμε ιδιαίτερα με τον δείκτη Boone, μια μέτρηση η οποία εστιάζεται στον επηρεασμό της ανταγωνιστικότητας, την παρουσίαση αποτελεσματικών τραπεζών και τα συσχετίσαμε την καλή τους κατάσταση.

Χρησιμοποιήσαμε επίσης όργανα που διαφοροποιούνται στις τεχνικές τους και βασίζονται στο z-score. Τα αποτελέσματα αυτά ήδη από το δεύτερο στάδιο ανάλυσης μας δηλώνουν ότι ο αυξανόμενος ανταγωνισμός επηρεάζει θετικά την καλή κατάσταση τόσο των ευρωπαϊκών καθώς επίσης και των αμερικανικών τραπεζών. Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα δηλώνουν ότι οι πολιτικές που υποστηρίζουν τον τραπεζικό ανταγωνισμό έχουν θετικές επιρροές επειδή βασίζονται κυρίως στην αποτελεσματικότητα της αύξησης κέρδους. Δηλαδή, όσο πιο ανταγωνιστικές είναι οι τράπεζες τόσο πιο επιτυχείς θα είναι στο να δημιουργήσουν αποτελεσματικότερες πηγές για την οικονομία. Η ανάλυση αυτή αποτελεί μια εμπειρική υποστήριξη στις πολιτικές της φάσης του προ-ανταγωνισμού, ως ένα απλό τραπεζικό διαβατήριο το οποίο απλοποιεί τις διασυνοριακές επιχειρήσεις των τραπεζών. Το τρίτο επίπεδο της Συνθήκης της Βασιλείας II δίνει έμφαση στις αποφάσεις που μια τράπεζα πρέπει να πάρει ώστε να αυξηθεί ο ρόλος της πειθαρχίας των

αγορών και να τις ωθήσει αποτελεσματικά στην υλοποίηση της καλής τους κατάστασης. Η αποτελεσματικότητα του κέρδους μετρά το πόσο κοντά φθάνει μια τράπεζα στην πραγματοποίηση του προκαθορισμένου της στόχου, ο οποίος υπογραμμίζει το μέγιστο κέρδος που δίνεται σε ένα ιδιαίτερο επίπεδο εισερχόμενων και εξερχόμενων τιμών.

Υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις για τον σκοπό της μέτρησης του ανταγωνισμού. Η πρώτη συγκρίνει τομείς όπως είναι η συγκέντρωση του οικονομικού συστήματος και ο αριθμός των τραπεζών με άλλα τυχαία γεγονότα. Η δεύτερη προσέγγιση συγκρίνει τους δείκτες ανταγωνισμού σε σχέση με τον βαθμό αμφισβήτησης της σταθερότητας. Η τρίτη προσέγγιση χρησιμοποιεί μετρήσεις όπως είναι ο τυπικός ανταγωνισμός που μετρά τη θεωρία των κινήτρων και που συχνά έχει χρησιμοποιηθεί σε άλλες βιομηχανίες χωρίς όμως να μπορεί να συνδέσει τις λειτουργίες κόστους και παραγωγής.

Διάφορες μελέτες έχουν προσπαθήσει να εξηγήσουν το βαθμό του ανταγωνισμού σε ιδιαίτερες αγορές. Αυτές δεν έχουν κατορθώσει να ανακαλύψουν διάφορα στοιχεία με τα οποία οι μετρήσεις αυτές να σχετίζονται αρνητικά το τραπεζικό σύστημα συγκριτικά με την υπόλοιπη αγορά. Έχουν ανακαλυφθεί συστήματα με μεγαλύτερη συμμετοχή ξένων τραπεζών αλλά με μικρότερη δραστηριότητα, ωστόσο οι κανονισμοί τους είναι πιο ανταγωνιστικοί. Άλλοι θεωρητικοί έχουν μελετήσει την είσοδο της απελευθερωμένης οικονομίας σε σχέση με τον ανταγωνισμό και έχουν ανακαλύψει ότι τα απελευθερωμένα συστήματα είναι πιο ανταγωνιστικά επειδή έχουν υψηλότερους δείκτες μέτρησης.

Το γνωστικό αντικείμενο του ανταγωνισμού και η διάρθρωσή του στον οικονομικό τομέα θα αναλυθούν παρακάτω. Συμπερασματικά ο τραπεζικός ανταγωνισμός επηρεάζεται το ίδιο με άλλους τομείς, αλλά υπάρχουν κάποιες ιδιαίτερες αναλυτικές τοποθετήσεις που σαν συνέπεια εμφανίζουν τον ανταγωνισμό στις οικονομικές εξυπηρετήσεις να είναι μακράν καλύτερος και πιο ξεκάθαρος από ότι σε άλλες βιομηχανίες. Επίσης δεν κρίνεται θεμιτό να αναλυθεί η ανταγωνιστικότητα από ένα μικρό μεμονωμένο γεγονός και να εστιάζουμε αποκλειστικά σε αυτό. Κάποιος κατά τη διάρκεια της μελέτης του θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του μια μεγαλύτερη γκάμα αντικειμένων της

πρόσβασης στις υπηρεσίες και την συστηματική οικονομική σταθερότητα και τις πιθανές αστάθειες μεταξύ αυτών των αντικειμένων.

Ο ανταγωνισμός στον οικονομικό τομέα επηρεάζεται από έναν σύνθετο αριθμό καταστάσεων. Όπως και στις άλλες βιομηχανίες ο βαθμός ανταγωνιστικότητας στον οικονομικό τομέα εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα παραγωγής της οικονομικής εξυπηρέτησης, την ποιότητα των οικονομικών προϊόντων και τον βαθμό εξάρτησης στον οικονομικό τομέα.

Η άποψη ότι ο ανταγωνισμός εντός των οικονομικών υπηρεσιών είναι αρκετά καλός, αλλά ωστόσο δεν παύει να είναι πιο δύστροπος από ότι σε άλλες βιομηχανίες, επιβεβαιώνεται και στην προκειμένη περίπτωση. Ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα ο επηρεασμός ενός ανταγωνισμού, αποδεικνύει την οικονομική σταθερότητα τόσο στις θεωρητικές όσο και τις εμπειρικές έρευνες. Εν κατακλείδι, η πολιτική της ανταγωνιστικότητας στον οικονομικό τομέα είναι αρκετά πολύπλοκη και αρκετά δύσκολη να αναλυθεί.

Μια εμπειρική έρευνα η οποία σχετίζεται με την ανταγωνιστικότητα του οικονομικού τομέα επί του παρόντος δεν υφίσταται στην βιβλιογραφία. Τα στοιχεία παρόλα αυτά δείχνουν ότι τομείς που οδηγούν στην ανταγωνιστικότητα έχουν σπουδαία επιρροή στη βελτίωση του οικονομικού τομέα. Ένας μεγάλος ανταγωνισμός μπορεί να επιτευχθεί από παραδοσιακές μεθόδους όπως την κατάργηση των συνόρων, την απελευθέρωση των κανονισμών των προϊόντων, την κατάργηση των αυστηρών κανονισμών της αγοράς και την ελαχιστοποίηση των απαγορεύσεων που παρατηρούνται. Κατά αυτό τον τρόπο τα οικονομικά συστήματα θα μπορούν να είναι πιο αποτελεσματικά. Εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης παρατηρούνται τόσο τεχνολογικές βελτιώσεις όσο και επαναπροσδιορισμός των κανονισμών που βρίσκονται σε εξέλιξη. Τα κέρδη του ανταγωνισμού αναμένεται να γίνουν ακόμα περισσότερα διαμέσου κρατών ή εντός συνόρων, ενώ την ίδια στιγμή έχουν πραγματοποιηθεί αρκετά θετικά βήματα και πολιτικές που μπορούν να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό σε όλες τις καταστάσεις ακόμα και τις πιο εξεζητημένες.

Τα γρήγορα ανταγωνιστικά κέρδη που παρουσιάστηκαν στην διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών, θεωρείται εξαιρετικά δύσκολο να επαναληφθούν και στο μέλλον. Η πολυπλοκότητα ως παράγοντας των τραπεζικών ιδρυμάτων, αναμένεται να μεγιστοποιήσει την ισχύ της, επειδή οι υπηρεσίες

των οικονομικών αγορών και προϊόντων γίνονται ακόμα πιο περίπλοκες παγκοσμίως καθώς αναμένεται η έκδοση νέων κανονισμών ανταγωνισμού. Η παγκόσμια διάσταση της οικονομικής κρίσης επιβεβαιώνει ξεκάθαρα την ανάγκη δημιουργίας και χρήσης πολλών πολιτικών θεωριών, επειδή δεν έχει επιτευχθεί σταθερότητα στις μέχρι τώρα λειτουργίες. Η κρίση αυτή έδειξε ξεκάθαρα την ανάγκη μιας σχολαστικής προσέγγισης αυστηρών κανονισμών σε μακροοικονομικό και ατομικό επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο μέσω των κανονισμών αυτών θα περιορίζεται αισθητά ο ρόλος του κινδύνου υπό οποιαδήποτε μορφή του. Το γεγονός αυτό απαιτεί να δημιουργηθούν μέτρα τα οποία θα βοηθήσουν στην ενδυνάμωση των κεφαλαίων και τη γενικότερη ρευστότητα που απαιτείται για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσει να αποφευχθεί η δημιουργία ενός συστηματικού κινδύνου μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με αποτέλεσμα η οικονομία να βελτιώσει τους πόρους της και ο οικονομικός τομέας να ανταποκριθεί γενικότερα στην εκτόνωση της αγοράς. Η οικονομική κρίση μας έχει δείξει επίσης την ανάγκη ενδυνάμωσης της αγοράς και της εξεύρεσης μηχανισμών πληροφόρησης ώστε να ενθαρρυνθεί η δημιουργία ενός ιδιωτικού συστήματος ελέγχου που θα διοικείται από κρατικά στελέχη.

Η φύση και η κατάσταση του ανταγωνισμού στον οικονομικό τομέα μας υποχρεώνουν να απαντήσουμε σε δύο καίρια ερωτήματα όπως : α) Ποιο είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ανταγωνισμού στον ιδιωτικό τομέα και β) πως μας επηρεάζει ο ανταγωνισμός. Αυτές οι δύο ερωτήσεις είναι στενά συνδεδεμένες και εξαρτώνται από τις διαστάσεις της ανάλυσής μας. Για το λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν οι σχέσεις του ανταγωνισμού με τις ακόλουθες τρεις διαστάσεις:

- 1) την ανάπτυξη του οικονομικού τομέα
- 2) την πρόσβαση στις οικονομικές υπηρεσίες
- 3) την σταθερότητα του οικονομικού τομέα

Σχετικά με το συνδυασμό που αφορά την ανάπτυξη και την αποτελεσματικότητα του τραπεζικού συστήματος μπορούν να προβληθούν τα ακόλουθα ερωτήματα: όσο μεγαλύτερος είναι ο ανταγωνισμός τόσο πιο ανεπτυγμένο θεωρείται και το τραπεζικό σύστημα; Δηλαδή προάγει καλύτερη ποιότητα στα προϊόντα της οικονομίας και στις στρατηγικές εξυπηρέτησης με ένα στατικό και δυναμικό τρόπο ώστε να είναι πιο αποτελεσματικό;

Εξαιρώντας την έννοια της πρόσβασης γενικότερα, κάποιος μπορεί να συγκρίνει εάν η πρόσβαση στα οικονομικά, ιδιαίτερα για μικρές επιχειρήσεις και φτωχότερα νοικοκυριά-οικονομίες, μπορεί να βελτιωθεί μέσω του κόστους και της αξίας του ανταγωνισμού. Όσον αφορά τη σταθερότητα κάποιος μπορεί να συγκρίνει εάν το τραπεζικό σύστημα έχει λιγότερη αστάθεια, λιγότερες οικονομικές κρίσεις και γενικότερα περισσότερη ευρωστία και οικονομική σταθερότητα με μεγαλύτερο συναγωνισμό.

Η επίδραση του ανταγωνισμού στον οικονομικό τομέα: σε αυτή τη σχέση παρατηρούμε ότι μια πιθανή αύξηση του ανταγωνισμού στον οικονομικό τομέα μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερο κόστος και να επιδράσει αποτελεσματικά στη μέση οικονομία, να ενισχυθεί η καινοτομία των προϊόντων καθώς επίσης να βελτιωθεί η ποιότητά τους. Ακόμη και οι υπηρεσίες στην οικονομία έχουν μερικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία είναι παρεμφερή με τους υπόλοιπους τομείς ανάπτυξης. Σε ένα θεωρητικό μοντέλο για παράδειγμα παρατηρείται ότι τα οικονομικά προϊόντα μπορεί να είναι υπερμεγέθη και αναλύοντας τις συνέπειες στην εισαγωγή φραγμών, διαπιστώνουμε ισοδυναμίες μεταξύ των δανειακών δεικτών και της αύξησης των καταθετικών επιτοκίων, γεγονός που επιβεβαιώνει τη διαφοροποίηση του ανταγωνισμού. Μειώνοντας το κόστος της μέσης οικονομίας οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι τα πιο ανταγωνιστικά συστήματα παρουσιάζουν μεγαλύτερη αύξηση των τιμών τους. Βέβαια δεν εξαρτώνται όλα μόνο από την αποτελεσματικότητα και το κόστος, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται τάσεις διαφοροποίησης του ανταγωνισμού και στις οικονομίες που εμφανίζουν τάσεις καινοτομιών.

Πρόσβαση στις οικονομικές υπηρεσίες: Όσο μεγαλύτερη εμφανίζεται η οικονομική ανάπτυξη τόσο μικρότερη αποτελεσματικότητα και μεγαλύτερος όγκος προμηθειών οι οποίοι προέρχονται από τον ανταγωνισμό, μας οδηγούν σε καλύτερη πρόσβαση των οικονομικών υπηρεσιών. Οι σχέσεις μεταξύ του ανταγωνισμού και της παρουσίασης των τραπεζικών ιδρυμάτων που επιδρούν στην πρόσβαση των οικονομικών υπηρεσιών είναι αρκετά σύνθετες. Παρακάτω θα αναλύσουμε πως η πρόσβαση εξαρτάται από την αξία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και πως ο γενικότερος ανταγωνισμός μπορεί να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά την πρόσβαση αυτή. Η δύναμη της τραπεζικής αγοράς δύναται ως ένα βαθμό να είναι κερδοφόρα για την

πρόσβαση αλλά ο μεγαλύτερος ανταγωνισμός μπορεί να επηρεάσει τις τράπεζες να επενδύσουν λιγότερο στο δανεισμό.

Η ποιότητα της πληροφορίας μπορεί να επηρεαστεί από το μέγεθος και τις οδηγίες του οικονομικού συστήματος και να επιδράσει ως ένα βαθμό στην πρόσβαση των οικονομικών υπηρεσιών. Η σταθερότητα του οικονομικού συστήματος μπορεί να οδηγήσει σε ένα μικρότερο δανεισμό με αποτέλεσμα να επηρεαστούν περισσότερο οι ασθενέστερες επιχειρήσεις. Οι τεχνολογικές βελτιώσεις και η καλύτερη πληροφόρηση η οποία ενισχύει τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, μπορούν να αντισταθμίσουν τα γεγονότα αν και κατά διαστήματα έχουν παρατηρηθεί κι άλλα είδη ανταγωνισμού. Η θεωρία μας έχει δείξει ότι η τεχνολογική πρόοδος μειώνει την παραγωγή ή κατανέμει το κόστος των οικονομικών υπηρεσιών χωρίς αυτό απαραίτητα να οδηγεί σε μια καλύτερη πρόσβαση στην οικονομία. Τα θεωρητικά μοντέλα συνήθως τελειώνουν με μια ασαφή επίδραση στην τεχνολογική καινοτομία, πρόσβαση στην πληροφόρηση με μια δυναμικότητα που οδηγεί στον ανταγωνισμό, στην αποτελεσματικότητα και τη σταθερότητα του οικονομικού συστήματος. Η αύξηση ανταγωνιστικότητας μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη αύξηση της ζήτησης πληροφόρησης αλλά και σε πιο αδύναμα standards δανεισμού, γεγονός το οποίο παρατηρήθηκε πρόσφατα στις Η.Π.Α. μέσω της αρχικής υπερτίμησης των στεγαστικών δανείων.

Σταθερότητα του οικονομικού τομέα: Ο συσχετισμός ανάμεσα στον ανταγωνισμό και τη σταθερότητα του οικονομικού συστήματος δεν είναι πάντοτε εμφανείς. Πολλοί ακαδημαϊκοί και ειδικότερα οι δημιουργοί καινούργιων πολιτικών θεωριών έχουν εστιάσει ειδικότερα στη σπουδαιότητα της μεταβατικής αξίας των τραπεζών ώστε να δημιουργούνται ασταθείς συμπεριφορές. Αυτό οδήγησε εναλλακτικά τους νομοθέτες των τραπεζών να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί κατά την είσοδο και την έξοδο ενός τραπεζικού προϊόντος.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις για τον σκοπό της μέτρησης του ανταγωνισμού. Η πρώτη συγκρίνει τομείς όπως είναι η συγκέντρωση του οικονομικού συστήματος και ο αριθμός των τραπεζών με άλλα τυχαία γεγονότα. Η δεύτερη προσέγγιση συγκρίνει τους δείκτες ανταγωνισμού σε σχέση με τον βαθμό αμφισβήτησης της σταθερότητας. Η τρίτη προσέγγιση χρησιμοποιεί μετρήσεις όπως είναι ο τυπικός ανταγωνισμός που μετρά τη θεωρία των κινήτρων και που συχνά έχει χρησιμοποιηθεί σε άλλες βιομηχανίες χωρίς όμως να μπορεί να συνδέσει τις λειτουργίες κόστους και παραγωγής.

Διάφορες μελέτες έχουν προσπαθήσει να εξηγήσουν το βαθμό του ανταγωνισμού σε ιδιαίτερες αγορές. Αυτές δεν έχουν κατορθώσει να ανακαλύψουν διάφορα στοιχεία με τα οποία οι μετρήσεις αυτές να σχετίζονται αρνητικά το τραπεζικό σύστημα συγκριτικά με την υπόλοιπη αγορά. Έχουν ανακαλυφθεί συστήματα με μεγαλύτερη συμμετοχή ξένων τραπεζών αλλά με μικρότερη δραστηριότητα, ωστόσο οι κανονισμοί τους είναι πιο ανταγωνιστικοί. Άλλοι θεωρητικοί έχουν μελετήσει την είσοδο της απελευθερωμένης οικονομίας σε σχέση με τον ανταγωνισμό και έχουν ανακαλύψει ότι τα απελευθερωμένα συστήματα είναι πιο ανταγωνιστικά επειδή έχουν υψηλότερους δείκτες μέτρησης.

Το γνωστικό αντικείμενο του ανταγωνισμού και η διάρθρωσή του στον οικονομικό τομέα θα αναλυθούν παρακάτω. Συμπερασματικά ο τραπεζικός ανταγωνισμός επηρεάζεται το ίδιο με άλλους τομείς, αλλά υπάρχουν κάποιες ιδιαίτερες αναλυτικές τοποθετήσεις που σαν συνέπεια εμφανίζουν τον ανταγωνισμό στις οικονομικές εξυπηρετήσεις να είναι μακράν καλύτερος και πιο ξεκάθαρος από ότι σε άλλες βιομηχανίες. Επίσης δεν κρίνεται θεμιτό να αναλυθεί η ανταγωνιστικότητα από ένα μικρό μεμονωμένο γεγονός και να εστιάζουμε αποκλειστικά σε αυτό. Κάποιος κατά τη διάρκεια της μελέτης του θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του μια μεγαλύτερη γκάμα αντικειμένων της πρόσβασης στις υπηρεσίες και την συστηματική οικονομική σταθερότητα και τις πιθανές αστάθειες μεταξύ αυτών των αντικειμένων.

Ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ η βιομηχανία των τραπεζών για μεγάλο χρονικό διάστημα βρισκόταν σε μεταβατικό στάδιο με τις τράπεζες να αντιμετωπίζουν υψηλό ανταγωνισμό τόσο σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό επίπεδο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σύγκρουση στην τραπεζική συμπεριφορά και στις οδηγίες της τραπεζικής αγοράς. Η αποδιοργάνωση αυτή προήγαγε την τεχνολογία και την ανάπτυξη της επενδυτικής και της ασφαλιστικής αγοράς να είναι μεταξύ των πιο σπουδαίων γεγονότων σε αυτή τη θεματική ενότητα. Ενώ οι τάσεις αυτές ήταν ελεγχόμενες και καθορισμένες στο αρχικό στάδιο των αγγλοσαξονικών χωρών, αργότερα στην Ιαπωνία και τις Σκανδιναβικές χώρες αυτές τελικώς αναγκάστηκαν να ενδώσουν στο ρεύμα της ηπειρωτικής Ευρώπης ως συνέπεια των απλών κανόνων της αγοράς. Αυτό το κεφάλαιο απευθύνεται γενικά στους όρους της βασικής ανάπτυξης που είχαν αντιμετωπιστεί στο παρελθόν προτού καθορίσουν πως η αγορά της ευρωπαϊκής ένωσης μπορεί να δραστηριοποιηθεί.

Ο εσωτερικός ανταγωνισμός φαίνεται να αυξάνεται ακολούθως:

- i. ο ανταγωνισμός των καταθέσεων ίσως αυξηθεί εξαιτίας των ευκαιριών που μπορεί κάποιος να αντλήσει διασυνοριακά.

Ο ανταγωνισμός σχετικά με τα δάνεια της μικρής δυναμικότητας δανειζομένων μπορεί να παραμείνει αδύναμος σε σχέση με την σπουδαιότητα της πληροφόρησης και της ιδιοσυγκρασίας του ατόμου. Ωστόσο η τεχνολογική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την απομακρυσμένη τραπεζική και την τραπεζική μέσω internet ίσως να είναι ιδιαίτερα σπουδαία και θα επηρεάσει τις μικρές τράπεζες που έχουν μέχρι αυτή την στιγμή κάποια τοπική μονοπωλιακή δύναμη.

- ii. Αναμένεται αύξηση του ανταγωνισμού διακρατικά και εκτός ευρωπαϊκής ένωσης και για άλλα είδη που δεν παρουσιάζουν την ίδια διαχείριση κεφαλαίων.

Την ίδια στιγμή παρατηρείται ότι μια πιθανή προεξόφληση των οικονομικών αλλαγών της αγοράς σε συνδυασμό με τις μικροοικονομικές συνθήκες μπορούν να επηρεάσουν ανεξαρτήτως μεγεθών τις τράπεζες. Ο χαμηλός πληθωρισμός σε μερικές χώρες ίσως να δώσει την τάση στα επιτοκιακά

περιθώρια των τραπεζών να πιεστούν πάρα πολύ. Η αγορά της ευρωπαϊκής κοινότητας θα μειώσει κατευθείαν κάποιες πηγές εσόδων που δεν έχουν να κάνουν με το επιτοκιακό εισόδημα όπως είναι η ανταλλαγή συναλλάγματος και το εισόδημα που προκύπτει από συμβόλαια παραγωγών.

Η ευρωπαϊκή αγορά ίσως μειώσει σταδιακά την αστάθεια των οικονομικών αγορών εσωτερικά, σύμφωνα με τα τοπικά προγνωστικά των οικονομολόγων. Η ευρωπαϊκή αγορά μπορεί να αναπτυχθεί οικονομικά, μια ανάπτυξη η οποία θα δώσει αρκετά πλεονεκτήματα τόσο στις τράπεζες όσο και στους δανειζόμενους. Η χαμηλή κερδοφορία των τραπεζών που άπτεται του κόστους μετάβασης των χρηματοοικονομικών αλλαγών, μπορεί να δημιουργήσει ένα πόλεμο τιμών, προκάλεσε συμμαχίες τραπεζών και οδήγησε διάφορους οικονομικούς κύκλους σε ανταγωνιστικές στρατηγικές.

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με υπολογισμούς της επικαιρότητας διαπιστώνουμε ότι η οικονομία των Η.Π.Α. εκθέτει ένα υψηλότερο επίπεδο ανταγωνισμό από ότι οι αγορές τραπεζών της ευρωπαϊκής κοινότητας. Μέσα στην ευρωπαϊκή κοινότητα η Γερμανία και η Γαλλία τείνουν να δείχνουν μονοπωλιστικά τον ανταγωνισμό τους για τις μεγάλες τράπεζες και μονοπωλιακά για τις μικρές τράπεζες, ενώ στην Ιταλία υπάρχουν στοιχεία μονοπωλιστικού ανταγωνισμού για μεγάλες και μικρές τράπεζες. Ωστόσο για μια μικρής έκτασης δείγμα οι επιπρόσθετες διαφοροποιήσεις των αποτελεσμάτων χρόνο με τον χρόνο μας εμποδίζουν να βγάλουμε ολοκληρωμένα συμπεράσματα σε σχέση με την γενική κατεύθυνση του ανταγωνισμού των τραπεζών, μας οδηγούν σε ιδιαίτερα ευρήματα τα οποία οριοθετούν το γενικότερο επίπεδο ανταγωνισμού της τραπεζικής αγοράς επί της αρχής της αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα συμπεράσματα από αυτά τα αποτελέσματα μας δείχνουν ότι υπάρχει χώρος για μια αύξηση ανταγωνισμού σε επίπεδα απελευθέρωσης της αγοράς στην Ηπειρωτική Ευρώπη όπως και στις ΗΠΑ. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως κρίνεται επιβεβλημένη ανάγκη να λάβουμε μέρος σε τέτοιου μεγέθους ανταγωνισμό στην περιοχή της ευρωζώνης.

Στην μαζική ιδιωτικοποίηση συμπεριλαμβάνονται και μερικά οικονομικά ιδρύματα. Οι κυβερνητικές τράπεζες παραμένουν στον έλεγχο του κράτους και η οικονομική καταστολή συνεχίζει να είναι κάτω από πολιτικό καθεστώς σε πολλές από τις χώρες που αναδιοργανώνονται πρόσφατα. Οι ιδιωτικοποιημένες εταιρείες άρχισαν να έχουν πρόσβαση σε οργανισμούς ξένων κεφαλαίων μέσα από άμεσες επενδύσεις γεγονός το οποίο είναι ενθαρρυντικό.

Η οικονομική απελευθέρωση μπορεί να προσδιοριστεί σαν ένας συνδυασμός από τα παρακάτω είδη:

- Ελαχιστοποίηση του ελέγχου των επιτοκιακών τιμών
- Μείωση των τραπεζικών αποθεμάτων που απαιτούνται
- Μείωση του κρατικού παρεμβατισμού στις αποφάσεις δανειοδότησης των τραπεζών
- Ιδιωτικοποίηση των κρατικών τραπεζών
- Είσοδος των ξένων τραπεζών στον ανταγωνισμό
- Διευκόλυνση και ενθάρρυνση της εισροής κεφαλαίων

Γενικά η οικονομική απελευθέρωση κινείται πιο αργά από τους ρυθμούς ιδιωτικοποίησης. Η οικονομική απελευθέρωση δημιουργεί σκληρά μέτρα στην αξιολόγηση των εταιριών-τραπεζών και τις πιέζει ταυτόχρονα για κεφαλαιακή επάρκεια. Η απελευθέρωση κινείται καλύτερα μέσω του ανασχηματισμού τις οικονομίας και απαιτείται να σταματήσει η ανάμειξη του κράτους με σκοπό να ανασχηματιστεί η φορολόγηση ώστε να επιτραπεί στην κυβέρνηση να αυξήσει τα οικονομικά της μέσα από την φορολόγηση του οικονομικού τομέα. Η οικονομική ανάπτυξη μπορεί μερικές φορές να δημιουργηθεί μέσα από την συμπίεση των τιμών και αυτό γιατί απουσιάζει η ιδιωτικοποίηση των οικονομικών ιδρυμάτων.

Ένα επιτυχές οικονομικό σύστημα κάνει πολύ περισσότερα από το να συλλέγει καταθέσεις. Παρουσιάζει ένα συλλεκτικό ρόλο στέλνοντας κεφάλαια στις εταιρείες και προγράμματα τα οποία υπόσχονται υψηλές αποδόσεις και

αποτρέπουν εταιρείες και προγράμματα που μπορεί να καταστρέψουν την αξία. Επιπρόσθετα η ανάπτυξη αποτελεί το οικονομικό κίνητρο ενός οργανισμού. Μια εταιρεία αναπτύσσει τις αξίες της όταν αυτές επιστρέφουν στο μετοχικό κεφάλαιο. Τέλος, ένα δυνατό οικονομικό σύστημα βασίζεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία των οικονομικών ιδρυμάτων που επεξεργάζονται το επιχειρηματικό σύστημα το οποίο είναι εκφρασμένο πάνω σε κυβερνητικούς κανόνες.

ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ

Οι ρυθμιστικές αρχές προτρέπουν τις τράπεζες κάθε χώρας να γνωρίσουν καλύτερα τις μικρές επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζονται. Οι ομοσπονδιακές και ρυθμιστικές αρχές ισχυρίζονται ότι οι τράπεζες δεν θα πρέπει να περιστείλουν τις πιστώσεις βασισμένες στις αρνητικές εξελίξεις ενός κλάδου ή μιας περιοχής. Αντιθέτως θα πρέπει να αξιολογούν κάθε επιχείρηση βάσει της ικανότητάς της να αποπληρώνει τις υποχρεώσεις της.

Ένα ίδρυμα θα πρέπει να κατανοεί τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων του δανειολήπτη, και να επικεντρώνεται στην δύναμη του επιχειρηματικού σχεδίου του δανειολήπτη, καθώς και του σχεδίου του για τη χρήση και την αποπληρωμή των δανειακών κεφαλαίων. Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να έχει κατανόηση του ανταγωνισμού και των τοπικών συνθηκών της αγοράς που επηρεάζουν την επιχείρηση του δανειολήπτη και δεν πρέπει να βασίζεται στις αποφάσεις δανεισμού αποκλειστικά στις εθνικές τάσεις της αγοράς όταν οι τοπικές συνθήκες μπορεί να είναι πιο ευνοϊκές.

Ακολούθως οι ρυθμιστικές αρχές αναμένουν ότι τα ιδρύματα θα παρακολουθούν και θα διαχειρίζονται τις συνολικές πιστώσεις, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν θα πρέπει να αρνούνται αυτομάτως την πίστωση σε έγκυρους δανειολήπτες, λόγω συγκεκριμένου κλάδου στον οποίο συγκαταλέγεται ο δανειολήπτης ενός συγκεκριμένου τοπικού χαρακτήρα. Οι αποφάσεις για την παροχή δανείου θα πρέπει να λαμβάνονται βάση της πιστοληπτικής ικανότητας του εκάστοτε δανειολήπτη, σύμφωνα με τη συνετή διαχείριση των πιστωτικών συγκεντρώσεων.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περαιτέρω θα πρέπει να καλλιεργήσουν μια νοοτροπία σύμφωνα με την οποία οι δανειστές θα δύνανται να αναπτύσσουν και να διατηρούν συνετές σχέσεις δανεισμού και να έχουν γνώση των δανειοληπτών. Αυτή η νοοτροπία θα πρέπει να ενθαρρύνει το προσωπικό που προβαίνει στις χορηγήσεις δανείων, να χρησιμοποιεί την ορθή του κρίση κατά τη διαδικασία ανάληψης της χρηματοδότησης. Αν και τα ιδρύματα μπορούν να μοντέλα για τον εντοπισμό και τη διαχείριση κινδύνου συγκέντρωσης, τα μοντέλα διαχείρισης χαρτοφυλακίου, τα οποία στηρίζονται κυρίως στις γενικές εισροές, όπως η γεωγραφική θέση και ο κλάδος, δεν θα

πρέπει να χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατο στην περίπτωση αξιολόγησης της ικανότητας αποπληρωμής ενός μεμονωμένου πελάτη.

Οι τράπεζες δέχονται πιέσεις από δύο πλευρές αναφορικά με τον εμπορικό δανεισμό. Για παράδειγμα οι διοικητικές αρχές στις Η.Π.Α. έχουν παροτρύνει τα τραπεζικά ιδρύματα να επεκτείνουν το δανεισμό σε μικρές επιχειρήσεις, ωστόσο οι ρυθμιστικές αρχές παροτρύνουν για μείωση του λαμβανόμενου ρίσκου. Επιπλέον οι ρυθμιστικές αρχές ισχυρίζονται ότι δεν θα επιβάλλουν πρόστιμο στις τράπεζες για την προσφορά δανείων σε επιχειρήσεις που συγκαταλέγονται σε προβληματικές περιοχές ή κλάδους, εφόσον όμως η τράπεζα έχει προβεί σε ορθή αξιολόγηση του δανειζομένου να αποπληρώσει το χρέος του.

Οι μεγάλες τράπεζες είναι όλο και περισσότερο ευνοϊκά διακείμενες απέναντι στην τεχνική του credit scoring και τα μοντέλα ηλεκτρονικών υπολογιστών που χρησιμοποιούν για την δανειακή σχέση, η οποία είναι χαρακτηριστικό της τραπεζικής κοινότητας.

Κατά συνέπεια υπάρχει η απαίτηση των ρυθμιστικών αρχών, οι τράπεζες να ενεργούν περισσότερο ως τοπικοί δανειστές. Οι τράπεζες μιας κοινότητας είναι αρκετά μικρές ώστε να γνωρίζουν τι συμβαίνει στις τοπικές αγορές τους κι έτσι είναι ευκολότερο για αυτές να παρακολουθούν την επιχείρηση και να μην αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην παροχή ενός δανείου, το οποίο κάποια άλλη τράπεζα ενδεχομένως να αποποιούταν. Ειδικότερα στις μέρες μας όπου η στρόφιγγα των δανειοδοτήσεων έχει κλίσει λόγω της παγκόσμιας κρίσης, θα πρέπει να αναθερμανθεί το σύστημα δανεισμού έτσι ώστε να διοχετευτεί χρήμα στην αγορά. Αυτό θα βοηθήσει στην τόνωση των τοπικών οικονομιών, ωστόσο η αναθέρμανση των χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να γίνεται με τοπικά ορθολογικά στοιχεία και όχι με παγκόσμιες κλειστού τύπου οικονομικές φόρμουλες. Για να λειτουργήσει σωστά το τραπεζικό σύστημα θα πρέπει να υπάρχει ένα σωστό σύστημα χρηματοδότησης έτσι ώστε να αποφευχθεί ο φόβος των στρεβλών κινήτρων και να διοχετευτεί χρήμα στην αγορά το οποίο θα είναι παραγωγικό και θα αναθερμάνει ολόκληρη την οικονομία

3.ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ :

-HERFINDAHL HIRCHMANN INDEX (HHI)

Ο δείκτης HHI μετρά τον βαθμό συγκέντρωσης της αγοράς. Μέσω του συγκεκριμένου δείκτη οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η αγορά επηρεάζεται από τη συμπεριφορά των τραπεζών. Είναι μια μέθοδος μέτρησης η οποία μετρά το μέγεθος των τραπεζών σε σχέση με την οικονομία/αγορά και μας δηλώνει τον ποσοτικό ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών. Τα αποτελέσματα του HHI είναι πάντοτε ανάλογα του μέσου μεριδίου αγοράς. Ο ορισμός του δείκτη προκύπτει από τον ακόλουθο τύπο :

$$H = \sum_{i=1}^N s_i^2$$

Όπου S_i είναι το μερίδιο αγοράς της τράπεζας i και N ο αριθμός των τραπεζών.

Ο συγκεκριμένος δείκτης μπορεί να ομαλοποιηθεί με σκοπό την ευρύτερη χρησιμότητά του. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω του ακόλουθου τύπου :

$$H^* = \frac{(H - 1/N)}{1 - 1/N}$$

Ο ομαλοποιημένος τύπος μπορεί να πάρει τιμές από το μηδέν έως το ένα, σε αντίθεση με τον μη ομαλοποιημένο τύπο που παίρνει τιμές από το $1/N$ έως το ένα. Μια αύξηση του HHI δηλώνει μείωση του τραπεζικού ανταγωνισμού και ταυτόχρονη αύξηση της δύναμης της αγοράς, ενώ μια μείωση του δείκτη συνεπάγεται αύξηση του τραπεζικού ανταγωνισμού και μείωση της δύναμης της αγοράς. Όταν ο HHI είναι μικρός ερμηνεύεται από μια ανταγωνιστική οικονομία χωρίς επικρατέστερους παίκτες. Τώρα εάν όλες οι τράπεζες έχουν ένα ισοδύναμο μερίδιο αγοράς τότε ο δείκτης δείχνει τον αριθμό των τραπεζών εντός του οικονομικού συστήματος. Όταν οι τράπεζες έχουν άνισα μερίδια αγοράς ο δείκτης HHI δηλώνει τον αριθμό των ισοδύναμων τραπεζών εντός του οικονομικού συστήματος.

-TRANSLOG COST FUNCTION (TCF)

Η κύρια ιδέα του TCF είναι ότι αφού ορίσουμε σχετικά τη λογαριθμική συνάρτηση του κόστους λειτουργίας, επεκτεινόμαστε σε μιας δεύτερης τάξεως σειρά του Taylor γύρω από κάποια προκαθορισμένα σημεία. Σε μια επέκταση της θεωρίας του Taylor σχετικά με την γενική λειτουργία κόστους οδηγούμαστε στην ακόλουθη ισότητα :

$$\ln C_{it} = a_o + \sum_{t=1}^{T-1} \delta_t d_t + \sum_{j=1}^k B_j \ln x_{jt} + \sum_{j=1}^k \sum_{K=1}^K \gamma_{jk} \ln x_{jkt} \ln x_{ijt} + v_{it}$$

Όπου C_{it} : το κόστος παραγωγής μιας τράπεζας i ($i = 1, \dots, N$)

d_t : οι ζημιές του χρόνου

x_{ikt} : καθορίζει τρεις ομάδες μεταβλητών

Η πρώτη ομάδα μεταβλητών (κ_1) περιέχει τις εκροές της τράπεζας όπως δάνεια, ασφάλειες κ.α.

Η δεύτερη ομάδα μεταβλητών (κ_2) περιέχει τις εισροές που αφορούν την πρώτη ομάδα.

Η τρίτη ομάδα μεταβλητών (κ_3) περιέχει τον έλεγχο μεταβλητών q -error term.

Το οριακό κόστος είναι το πρώτο παράγωγο του κόστους λειτουργίας λαμβάνοντας υπόψη τις εισροές. Στην αγορά δανείων το οριακό κόστος ορίζεται ως εξής :

$$mc_{ilt} = \frac{\partial c_{it}}{\partial x_{ilt}} = \frac{c_{it}}{x_{ilt}} \cdot \frac{\partial \ln c_{it}}{\partial \ln x_{ilt}}$$

Εάν λύσουμε τις δύο προαναφερθείσες ισότητες συνδυαστικά ο τύπος του οριακού κόστους διαμορφώνεται ως εξής :

$$mc_{ilt} = \frac{c_{it}}{x_{ilt}} (\beta_l + 2\gamma_{il} \cdot \ln x_{ilt} + \sum_{k=1}^k \gamma_{lk} \ln x_{ikt}) \cdot d_i$$

Με αυτή την ισότητα μπορούμε το οριακό κόστος. Ωστόσο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι προκύπτουν διαφορετικά οριακά κόστη για διαφορετικά είδη τραπεζών. Για να μετρήσουμε το TCF χρειαζόμαστε τρεις ομάδες μεταβλητών : 1) παραγόμενα προϊόντα, 2) εισερχόμενες τιμές και 3) ελεγχόμενες μεταβλητές.

- παραγόμενα προϊόντα : είναι τα δάνεια, ασφάλειες και άλλου είδους υπηρεσίες. Οι ασφάλειες υπολογίζονται ως το άθροισμα του χαρτοφυλακίου ασφαλειών για πώληση προς αυτές που κρατούνται μέχρι τη λήξη τους. Οι άλλες υπηρεσίες αντιπροσωπεύονται από εισόδημα το οποίο δεν τοκίζεται.

-εισερχόμενες τιμές : είναι η κλίμακα των μισθών, αποθεμάτων και εξόδων. Η κλίμακα αποθεμάτων ορίζεται ως δείκτης του επιτοκίου εξόδων προς τις συνολικές υποχρεώσεις. Η κλίμακα μισθού ορίζεται ως ο δείκτης των μισθολογικών εξόδων προς τα συνολικά κεφάλαια.

-ελεγχόμενες μεταβλητές : χρησιμοποιούμε τον δείκτη μετοχών, ο οποίος ελέγχει το επίπεδο κεφαλαιοποίησης και λογαριασμούς δανειακών χαρτοφυλακίων.

-LERNER INDEX

Ο LERNER INDEX υπολογίζει την απόκλιση ανάμεσα στις τιμές των προϊόντων και το οριακό κόστος παραγωγής το οποίο δηλώνει το βαθμό της δύναμης της αγοράς. Ο δείκτης L.I. ορίζεται ως το βασικό σημείο των τιμών των εκροών πάνω στο οριακό κόστος παραγωγής και παίρνει τιμές από το μηδέν έως το ένα. Όσο μεγαλύτερη είναι η αξία του δείκτη τόσο μικρότερο ανταγωνισμό έχουμε και αντιστρόφως. Ο τύπος του συγκεκριμένου δείκτη έχει ως εξής :

$$LI_{it} = \frac{P_{it} - mc_{it}}{P_{it}}$$

Όπου P_{it} = συμβολίζει την τιμή εκροών μιας τράπεζας i τη χρονική περίοδο t και ορίζεται ως τα συνολικά έσοδα σε σχέση με τα συνολικά κεφάλαια.

mc_i = διαμορφώνεται από τη διαφοροποίηση του TCF σε σχέση με τις εκροές κεφαλαίων.

Ο L.I. περιγράφει τη δύναμη μιας τράπεζας εντός της αγοράς, όπου p είναι η τιμή αγοράς που καθορίζεται από μια εταιρεία/τράπεζα και όπου mc εννοούμε το οριακό κόστος της εταιρείας/τράπεζας αυτής. Ο δείκτης αυτός εναλλακτικά μπορούμε να πούμε ότι περιγράφει τη συσχέτιση ανάμεσα στην ελαστικότητα και την οριακή τιμή κέρδους, η οποία δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη της μονάδος. Κατά συνέπεια οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι μια τράπεζα η οποία μεγιστοποιεί τα κέρδη της δε θα λειτουργήσει ποτέ κατά μήκος του μεριδίου της ανελαστικότητας της καμπύλης προσφοράς και ζήτησης.

-COMPREHENSIVE CONCENTRATION INDEX (CCI)

Ο CCI έχει ως κύριο αντικείμενο εξέτασης τη συγκέντρωση και τη διασπορά των τραπεζών μεταξύ των κρατών. Παρά την αναγνωσιμότητα του δείκτη διακρίνουμε την υπεροχή μερικών μεγάλων τραπεζών που καθορίζουν τη συμπεριφορά της αγοράς καθώς ταυτόχρονα αξιολογείται ο βαθμός συγκέντρωσης εντός του συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού συστήματος. Στην πορεία αξιολόγησης μπορούμε να διακρίνουμε πιο πειστικά μέτρα όπως η καμπύλη Lorenz και ο συντελεστής Gini που μειώνουν τη σπουδαιότητα των μεγάλων τραπεζών εντός της αγοράς. Ο CCI έρχεται να καλύψει τυχόν κενά παλαιότερων δεικτών αφού ο ίδιος ανταπεξέρχεται τόσο σε απόλυτα μεγέθη όσο και σε σχετικά μειούμενες κλίμακες. Ο CCI οφείλει ως ένα βαθμό την ιδιομορφία του στο HHI.

Ο CCI ορίζεται ως το άθροισμα της αναλογίας των μετοχών της ηγέτιδας τράπεζας με τη συγκέντρωση των τετραγώνων των προκαθορισμένων μεγεθών κάθε τράπεζας. Πιο συγκεκριμένα ο δείκτης CCI μπορεί να προσδιοριστεί ως ένα κλάσμα το οποίο είναι το τελικό άθροισμα των μεριδίων μετοχών από μια ηγέτιδα τράπεζα, συν την άθροιση του τετραγώνου των μεριδίων μεγεθών κάθε τράπεζας, ενισχυμένη από ένα πολλαπλασιαστή που αντανακλά αναλογικά με το μέγεθος της εκάστοτε οικονομίας/αγοράς.

$$CCI = x_i + \sum_{j=2}^n (x_j)^2 (1 + (1 - x_j))$$

Με άλλα λόγια για να κατανοήσουμε καλύτερα τον δείκτη αυτό πρέπει πρωτίστως να κατανοήσουμε το ρόλο της μεγαλύτερης τράπεζας και του μεριδίου αγοράς. Τα πλεονεκτήματα του CCI μπορούν να παρουσιαστούν μέσα από μια σύγκριση με δύο τύπους δεικτών συγκέντρωσης : α) την απόλυτη ποσοστιαία μέτρηση και β) τη σχετική μέτρηση μείωσης. Τα απόλυτα ποσοστιαία μέτρα θα περιγράφουν τα φαινόμενα μιας μεγάλης τράπεζας, ιδιαίτερα όταν η έρευνα προσπαθεί να ανακαλύψει τα αποτελέσματα που επηρεάζουν ελάχιστα τις μεγάλες τράπεζες σε σχέση με ολόκληρη την οικονομία.

THE <<BOONE>> INDICATOR

Ο δείκτης Boone αποτελεί μια μονάδα μέτρησης του ανταγωνισμού η οποία σχετίζεται αποτελεσματικά με την αγορά μετοχών ή την κερδοφορία των τραπεζών. Ο δείκτης αυτός οφείλει την ύπαρξή του στη δομή ενός βιομηχανικού οργανισμού. Μελετώντας τον δείκτη αυτό καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι κάθε τράπεζα i παράγει ένα τραπεζικό προϊόν q_i και αντικατοπτρίζεται σε μια καμπύλη ζήτησης όπου ορίζεται ως:

$$P_{(q_i, q_{j \neq i})} = a - bq_i - d \sum_{j \neq i} q_j \quad (1)$$

Κάθε τράπεζα i έχει σταθερό οριακό κόστος mc_i . Σύμφωνα με το μοντέλο Cournot οι τράπεζες μεγιστοποιούν τα κέρδη τους $\{ \pi_i = (p_i - mc_i) q_i \}$, επιλέγοντας ένα καλύτερο επίπεδο εκροών q_i :

$$P_i(c_i) = \frac{(2\frac{b}{d}-1)a - (2\frac{b}{d} + N - 1)mc_i \sum_j mc_j}{(2b + d(N-1)) \cdot (2\frac{b}{d} - 1)}$$

Ένα συμπέρασμα του δείκτη Boone είναι ότι δεν υπάρχουν κόστη εισαγωγής $\langle \varepsilon \rangle$. Ο Boone μας αποδεικνύει ότι οι λιγότερο αποτελεσματικές εταιρείες, όπως π.χ. εταιρείες με υψηλότερα οριακά κόστη, τιμωρούνται με χαμηλότερα κέρδη ή μερίδια αγοράς.

Ενώνοντας τις παραπάνω ισότητες ο δείκτης Boone διαμορφώνεται ως εξής στην αγορά δανείων:

$$\ln s_{ilt} = a + \beta \sum_{t-1}^{T-1} \ln mc_{ilt}$$

Όπου s : είναι το μερίδιο αγοράς της τράπεζας i στην αγορά δανείων

mc : είναι το οριακό κόστος

l : οι εκροές των δανείων

Το β είναι ο δείκτης Boone ο οποίος παίρνει τιμές μικρότερες του 0. Όσο μεγαλύτερο είναι το β σε απόλυτες τιμές τόσο υψηλότερος είναι και ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών και μικρότερη η δύναμη της αγοράς.

-THE PANZAR-ROSSE MODEL

Το υπόδειγμα Panzar-Rosse ερευνά την έκταση πάνω στην οποία μια αλλαγή στις τιμές εισροών αντανακλά στα έσοδα που κερδίζει μια τράπεζα. Στον τέλει ανταγωνισμό μια αύξηση στις τιμές εισροών αυξάνει τόσο το οριακό κόστος όσο και τα συνολικά κέρδη με το ίδιο ποσοστό της αύξησης του κόστους. Σε ένα μονοπωλιακό καθεστώς μια αύξηση στις τιμές εισροών αυξάνει το οριακό κόστος, μειώνει ισοδύναμα τις εκροές και κατά συνέπεια μειώνονται τα τελικά έσοδα.

Το P-R μοντέλο προάγει μια μέτρηση (h- statistic) στο βαθμό της ανταγωνιστικότητας μιας τράπεζας, η οποία μετριέται από τον μειωμένο τύπο εσόδων της τράπεζας ως το άθροισμα της ελαστικότητας των τελικών εσόδων των τραπεζών σε σχέση με τις τιμές εισροών της συγκεκριμένης τράπεζας.

Competitive Structure	Values of H
Monopoly	$H \leq 0$
Monopolistic Competition	$0 < H < 1$
Perfect Competition	$H = 1$

$$H = \sum_{\kappa} \frac{\partial R}{\partial w^{\kappa}} \cdot \frac{w^{\kappa}}{R}$$

Όπου R : έσοδα

K : εκροές

W : τυχαίες τιμές ($R=R(w,x)$)

Τέλος μπορούμε να αναλύσουμε τον τελικό τύπο :

$$\ln(P_{it}) = \alpha + \beta_1 \ln(w_{1it}) + \beta_2 \ln(w_{2it}) + \beta_3 \ln(w_{3it}) + \gamma_1 \ln(Y_{1it}) + \gamma_2 \ln(Y_{2it}) + \gamma_3 \ln(Y_{3it}) + \delta D + E_{it}$$

Όπου P_{it} : είναι ο δείκτης του μεικτού επιτοκίου εσόδων προς το ενεργητικό υποδηλώνοντας την τιμή των εκροών των δανείων

W_{1it} : είναι ο δείκτης του επιτοκίου εξόδων προς τις τελικές καταθέσεις και τα χρήματα που επενδύονται στην αγορά

W_{2it} : είναι ο δείκτης εξόδων προσωπικού προς το ενεργητικό

W_{3it} : είναι ο δείκτης άλλων λειτουργικών/ διοικητικών δαπανών προς το ενεργητικό

i : δηλώνει την τράπεζα i την χρονική περίοδο t

4-ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ;

-Ο ΗΗΙ & CCI ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΟΝΕ, ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΕΛΒΕΤΙΑ, ΗΠΑ ΚΑΙ ΙΑΠΩΝΙΑ

Στην παρούσα διατριβή θα εξετάσουμε τον τραπεζικό ανταγωνισμό στις χώρες της Ο.Ν.Ε. ,στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ελβετία, στις Η.Π.Α. και στην Ιαπωνία. Στη σύγκριση αυτή θα μας βοηθήσουν οι δύο ακόλουθοι δείκτες ο ΗΗΙ και ο CCI. Αρχικά αυτό που κάνουμε είναι να διαχωρίσουμε στις τράπεζες των χωρών τα μερίδια των δανείων τους και των καταθέσεων τους. Στη συνέχεια αφού συλλέξαμε τα στοιχεία από το datastream για την περίοδο 1995-2005 κάνουμε εφαρμογή των τύπων. Στο συμπέρασμα που οδηγούμαστε αρχικά είναι ότι οι καμπύλες τόσο του δείκτη ΗΗΙ όσο και του CCI ακολουθούν παρόμοιες κλίσεις, που σε ορισμένες περιπτώσεις έχουμε πλήρη ταύτιση αφού η μία καμπύλη πατάει πάντα στην άλλη. Αυτό που οφείλουμε να τονίσουμε είναι η διαφορετικότητα των μεγεθών ανάμεσα στους δύο δείκτες αφού ο ΗΗΙ κινείται σε χαμηλότερα επίπεδα από τον CCI και κατά συνέπεια πιο ανταγωνιστικά. Επιπροσθέτως σε όλες τις χώρες διακρίνουμε ότι ο τομέας των δανείων είναι πιο ανταγωνιστικός από αυτό τον καταθέσεων. Κομβικό σημείο όπως φαίνεται και στα διαγράμματα παρακάτω είναι η περίοδος 1999-2000 όπου μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια περίοδος έντονων διακυμάνσεων, πιθανόν εξαιτίας του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος(ευρώ) επηρεάζοντας όλες τις οικονομίες παγκοσμίως.

Πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα στον τομέα των δανείων μέχρι το 1999 παρατηρείται μια συνεχιζόμενη τάση αύξησης του ανταγωνισμού και στη συνέχεια μια σταθεροποίηση με κάποιες ενδείξεις τόνωσης. Στον τομέα των καταθέσεων παρατηρείται μια ανάλογη εικόνα αύξησης του ανταγωνισμού έως το 2000,ακολουθεί μια σταθεροποίηση την περίοδο 2000-2002 και στη συνέχεια ο ανταγωνισμός παρουσιάζει σημάδια ενδυνάμωσης, πιθανόν εξαιτίας και του ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η ελληνική οικονομία διαφημίζοντας κατά κόρον του επικείμενους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Όσον αφορά τη Γερμανία, στον τομέα των καταθέσεων παρατηρείται πτώση του ανταγωνισμού ίσως εξαιτίας και της οικονομικής επάρκειας και ευρωστίας, ενώ στον τομέα των δανείων από το 2000 και μετά παρατηρείται έντονη

ανταγωνιστικότητα ύστερα από μια περίοδο σχετικής σταθερότητας που είχε ακολουθήσει.

Η οικονομία της Γαλλίας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από έντονη ανταγωνιστικότητα τόσο στον τομέα των δανείων όσο και στον τομέα των καταθέσεων. Η περίοδος 1996-1997 μπορεί να θεωρηθεί ως η απαρχή ενός αρκετά ανταγωνιστικού τραπεζικού συστήματος για τη Γαλλία. Από το 2002 και μετά παρατηρούμε ότι τα πράγματα έχουν σταθεροποιηθεί πλέον.

Για την Ισπανία διακρίνουμε ένα καθόλα μη ανταγωνιστικό τραπεζικό σύστημα με συνεχιζόμενες μειούμενες τάσεις.

Τώρα όσον αφορά τη χώρα της Πορτογαλίας, στο χώρο των δανείων παρατηρείται μια σχετική σταθερότητα, ενώ στον τομέα των καταθέσεων μέχρι το 1999 διακρίνουμε μια σχετική ανταγωνιστικότητα.

Οι χώρες της Ιταλίας και της Αυστρίας τόσο στον τομέα των καταθέσεων όσο και στον δανείων παρουσιάζει έλλειψη ανταγωνιστικότητας με ένα συνεχιζόμενο σταδιακά φθίνοντα ρυθμό.

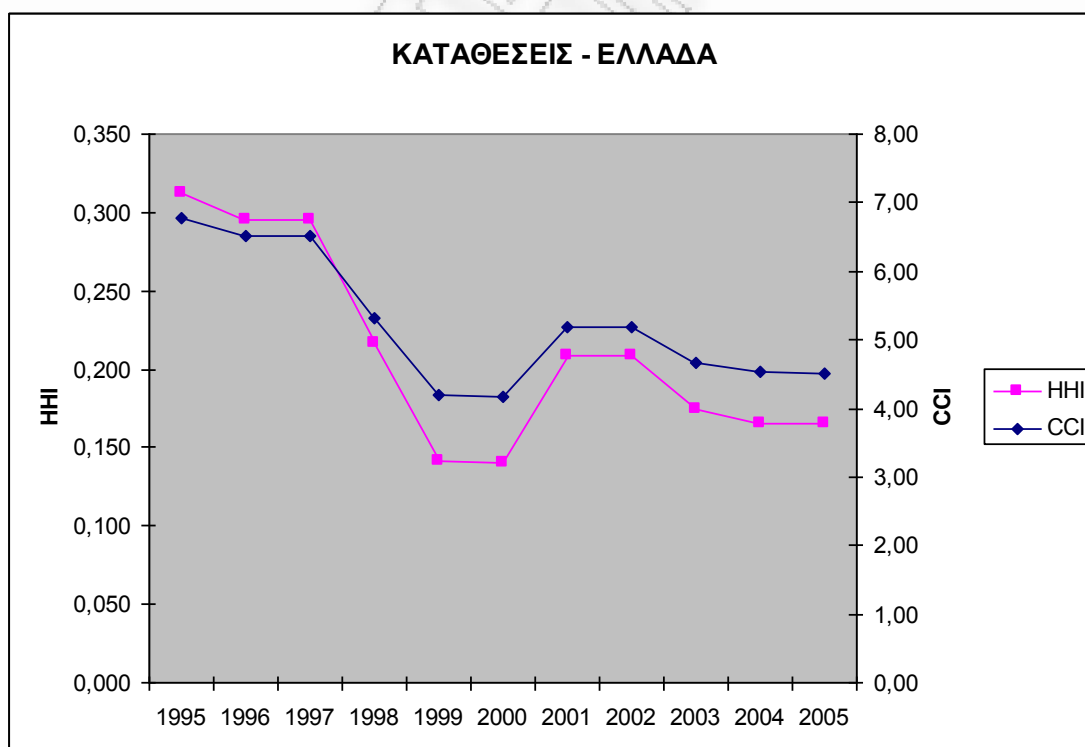
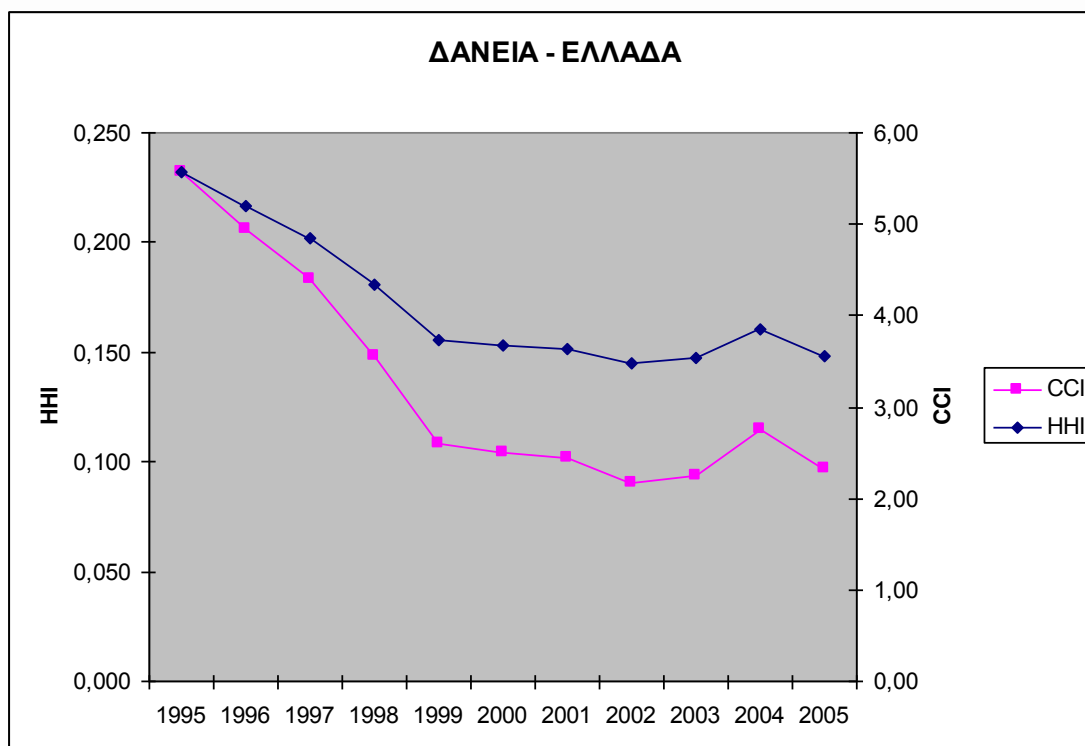
Η χώρα του Βελγίου στον τομέα των δανείων παρουσιάζει μια έντονη αύξηση της ανταγωνιστικότητας από το 2001 και μετά, ενώ στον τομέα των καταθέσεων ύστερα από μια περίοδο έντονων αυξομειώσεων από το 1999 παρατηρείται μια σταθερή εικόνα.

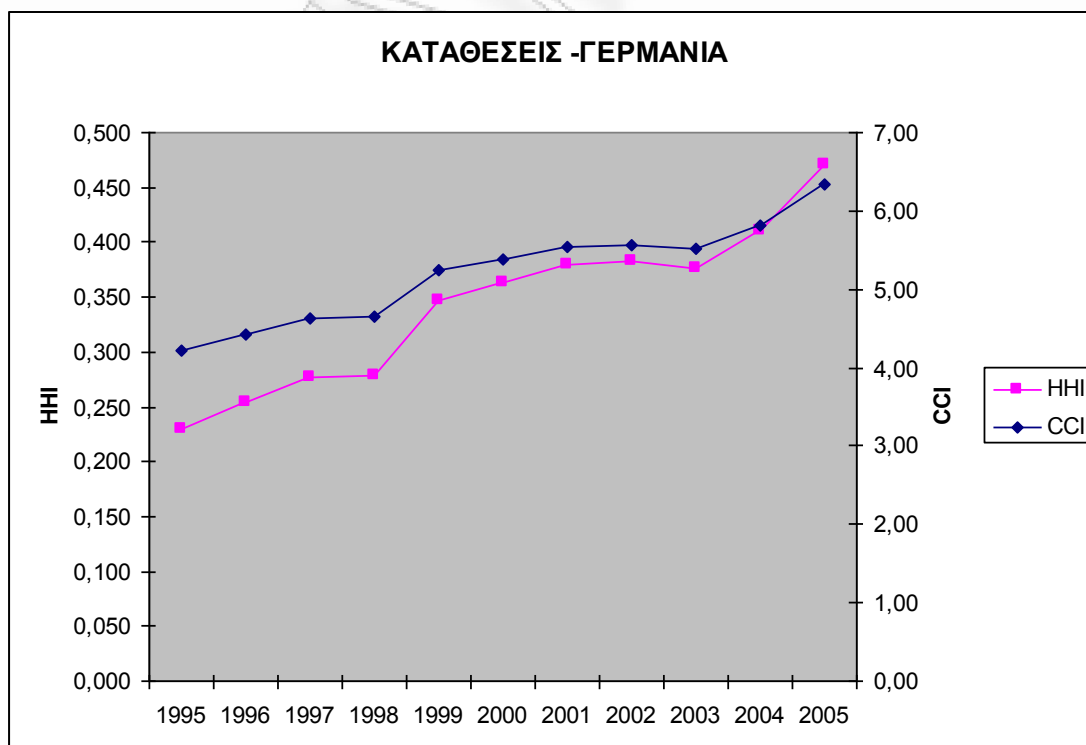
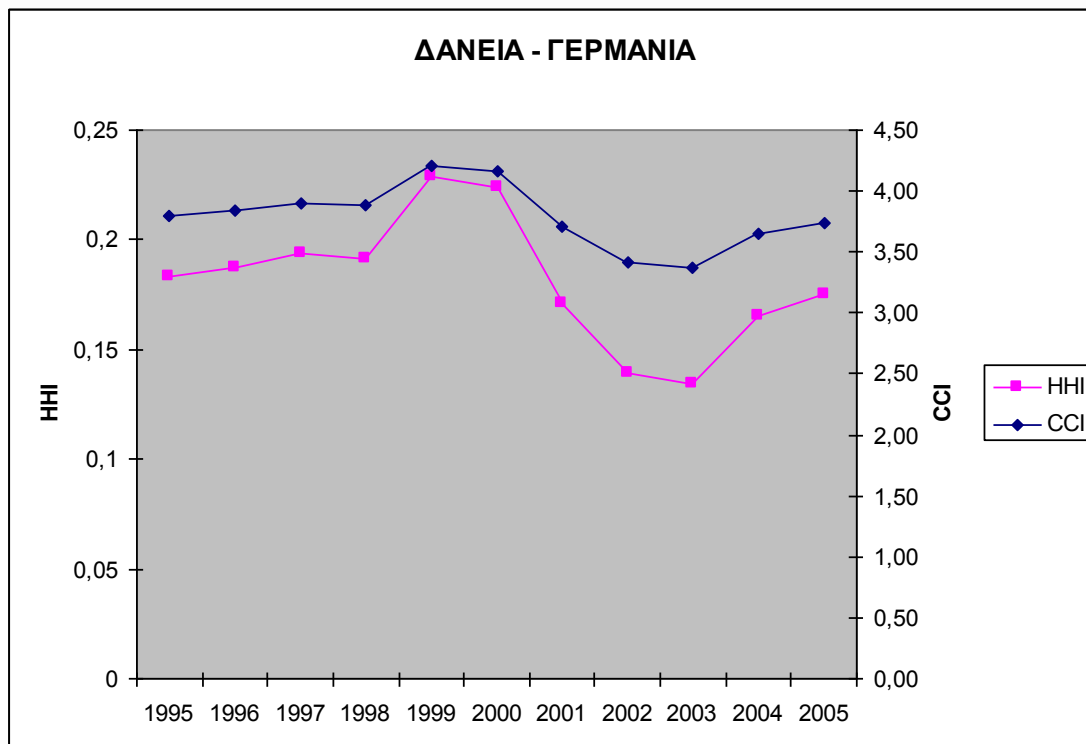
Το Ηνωμένο Βασίλειο χαρακτηρίζεται για την δυνατή οικονομία του, γεγονός που επιβεβαιώνεται στην αντοχή να παραμένει εκτός της ζώνης του ευρώ. Από το 1999 και στους δύο τομείς παρουσιάζει αύξηση της ανταγωνιστικότητας γεγονός που επιβεβαιώνει τις μέχρι τώρα επιλογές στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής.

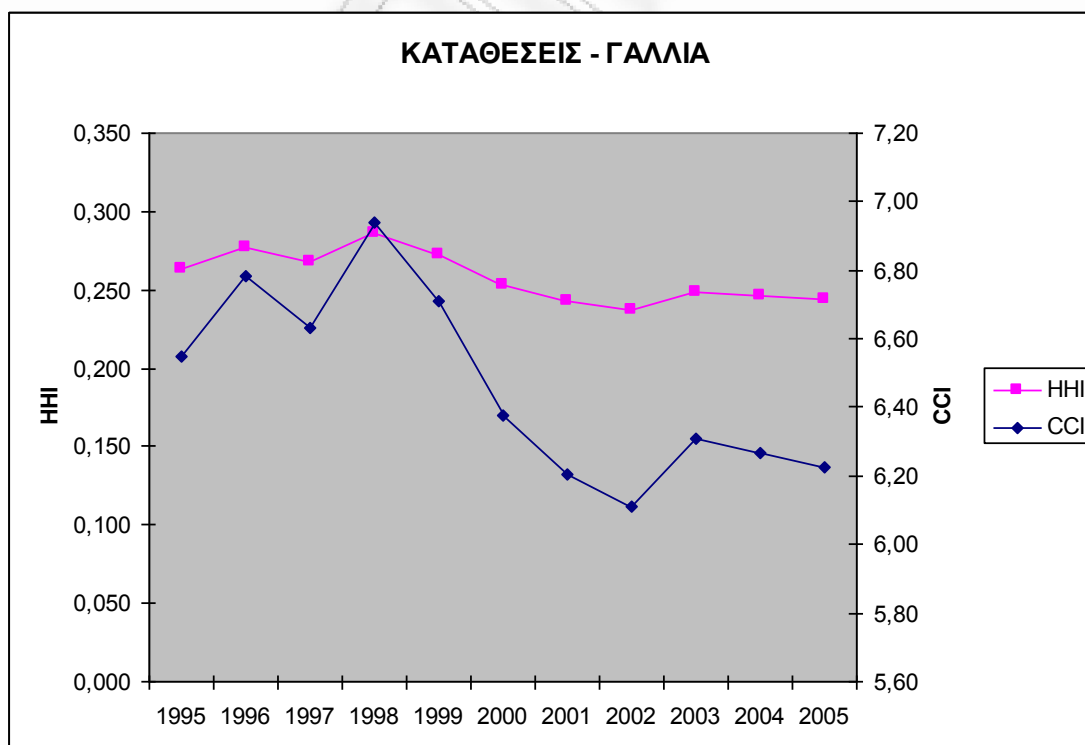
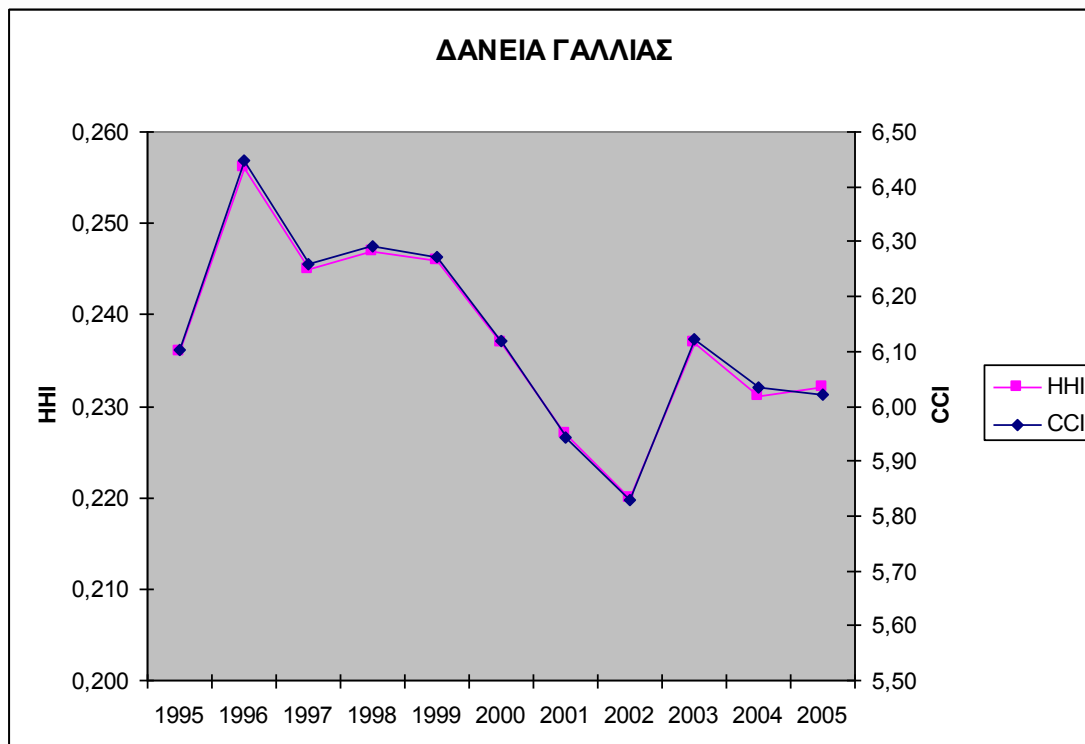
Η Ελβετία ανέκαθεν ήταν το κέντρο των κολοσσιαίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο τομέας των δανείων της είναι παντελώς αδιάφορος και χαρακτηρίζεται από έλλειψη ανταγωνιστικότητας, σε αντίθεση με τις καταθέσεις όπου ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών ξεπερνάει κάθε προηγούμενο μέχρι το 2002 με συνεχώς αυξανόμενες τάσεις της ανταγωνιστικότητας.

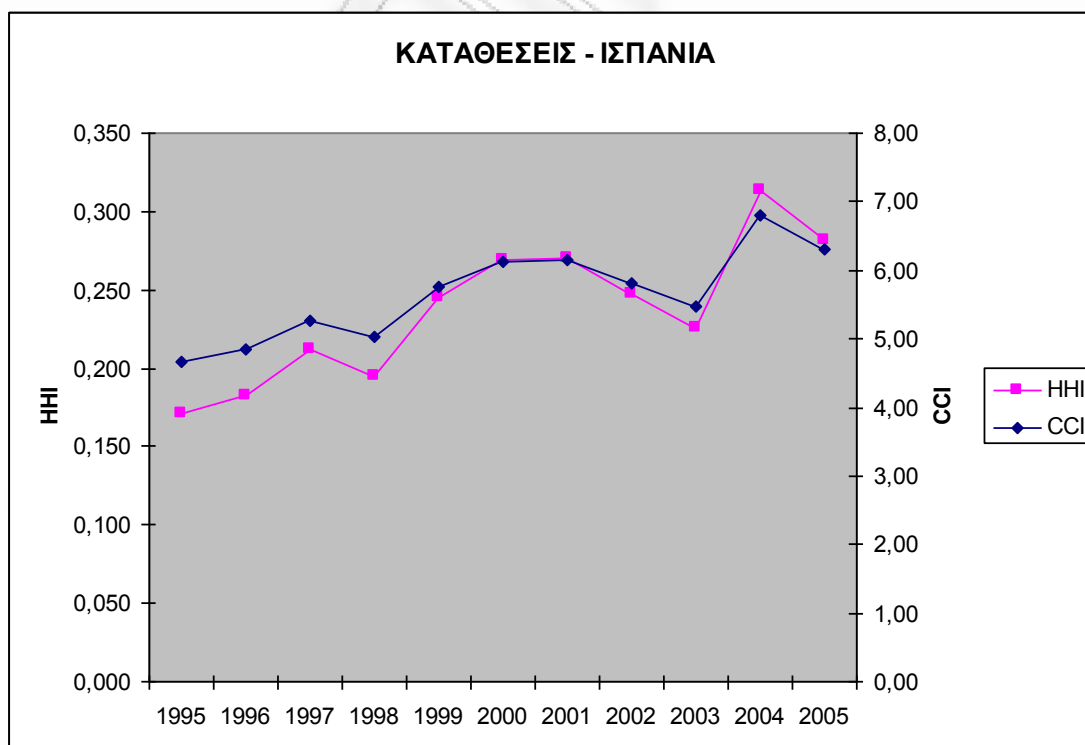
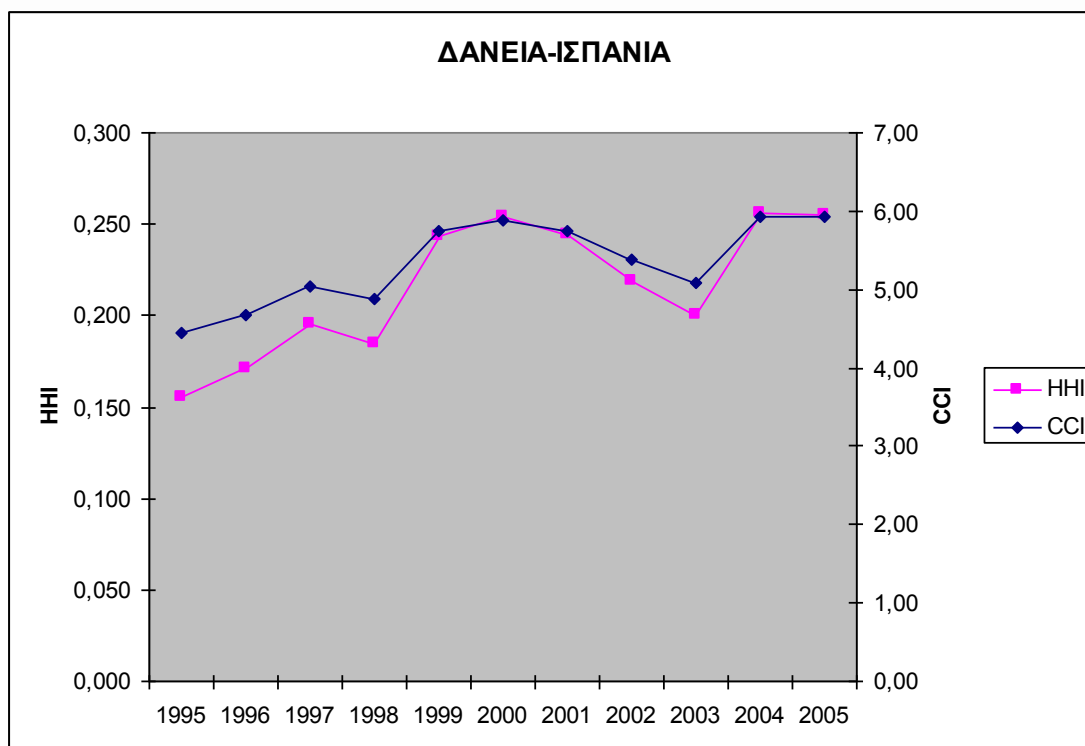
Η Ιαπωνία παρουσιάζει μια αύξηση της ανταγωνιστικότητας μέχρι το 2001 και στους δύο τομείς. Αυτό που κρίνεται επιβεβλημένο να αναφερθεί είναι η μεγάλη απόκλιση μεταξύ των δύο δεικτών σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες.

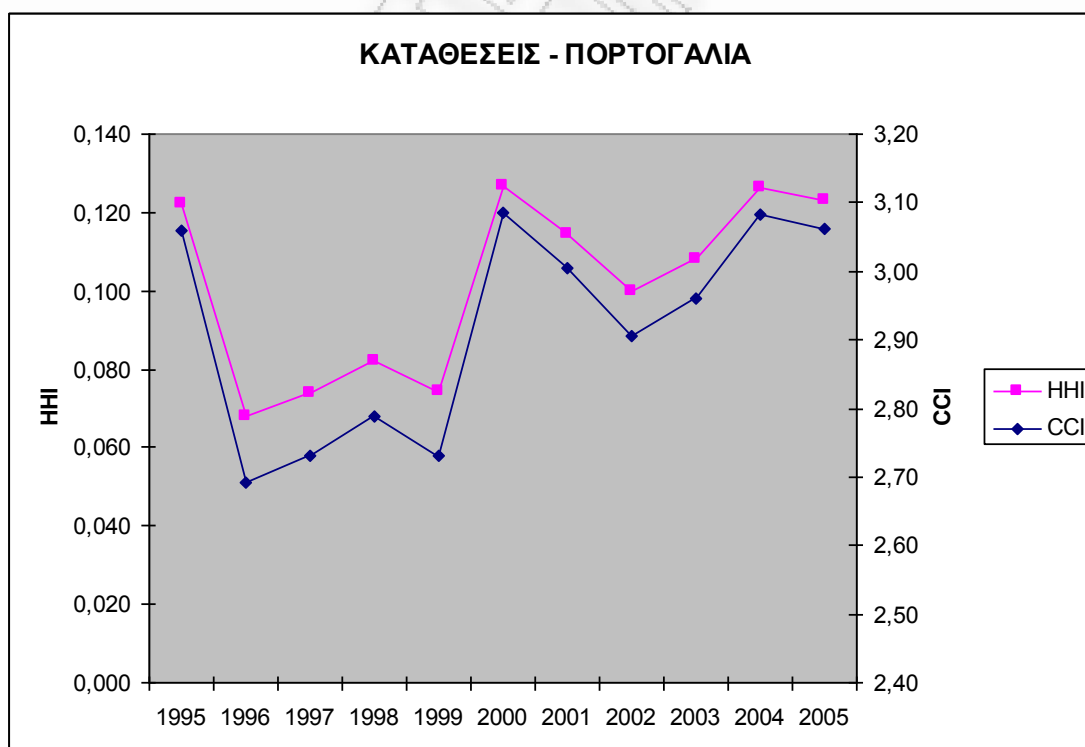
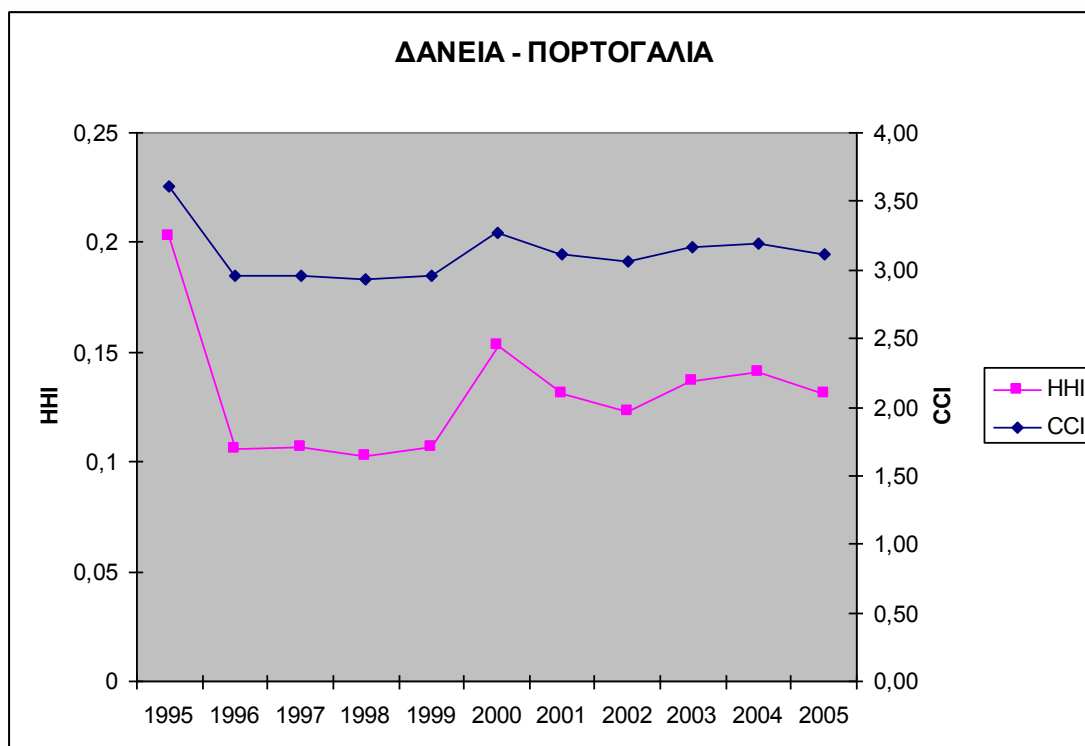
Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο γεγονός ότι αναφερόμαστε σε άλλη κατηγορία τράπεζας αφού οι περισσότερες τράπεζες στην Ιαπωνία είναι συνεταιριστικές. Όσον αφορά το τραπεζικό σύστημα των Η.Π.Α. μπορεί να χαρακτηριστεί για τη σταθερότητά του αφού δεν παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις, ενώ ταυτόχρονα κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί ότι και στα δύο γραφήματα παρουσιάζουν αντίστοιχες πορείες και μεταβολές.

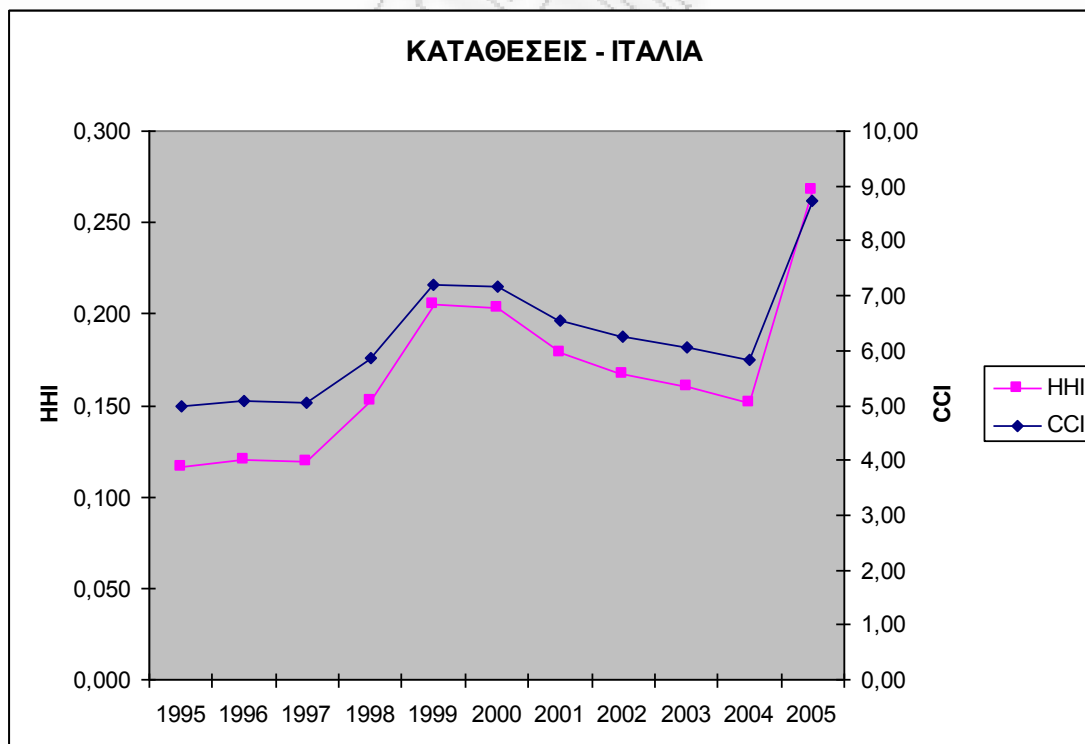
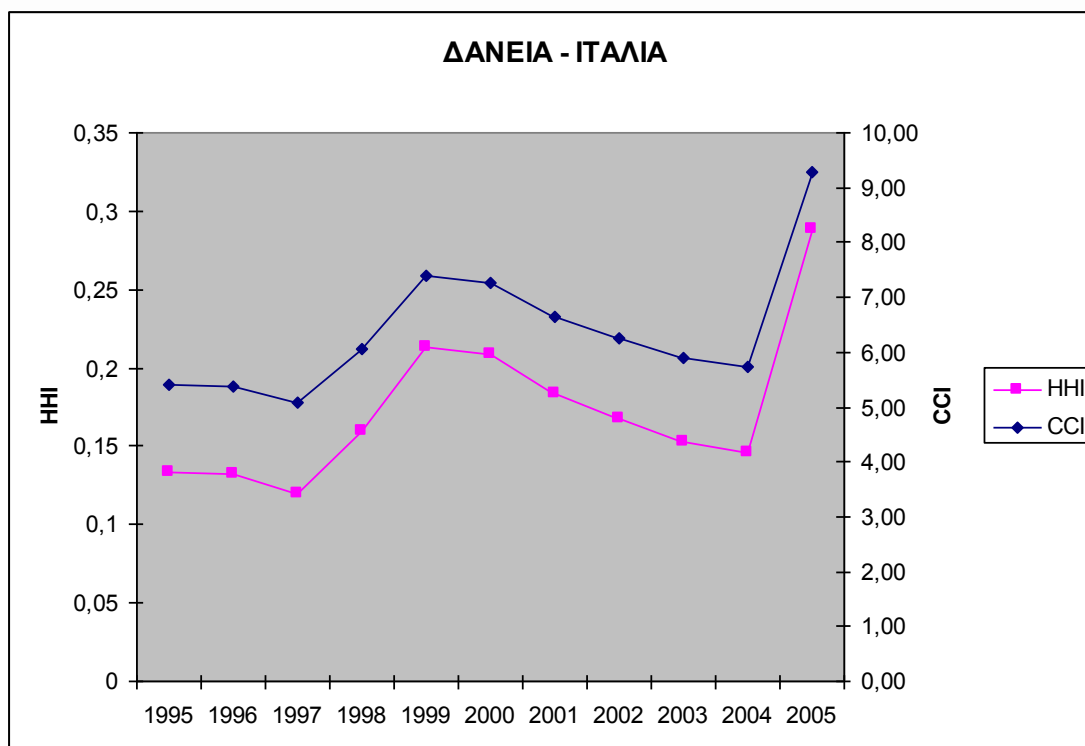

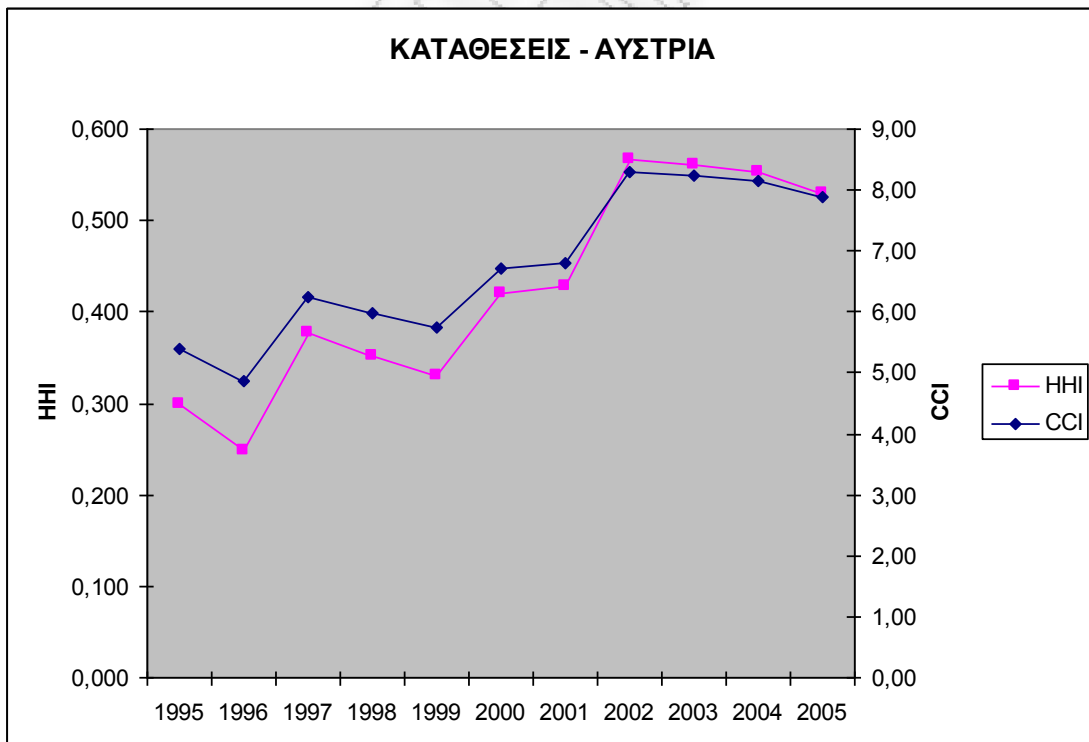
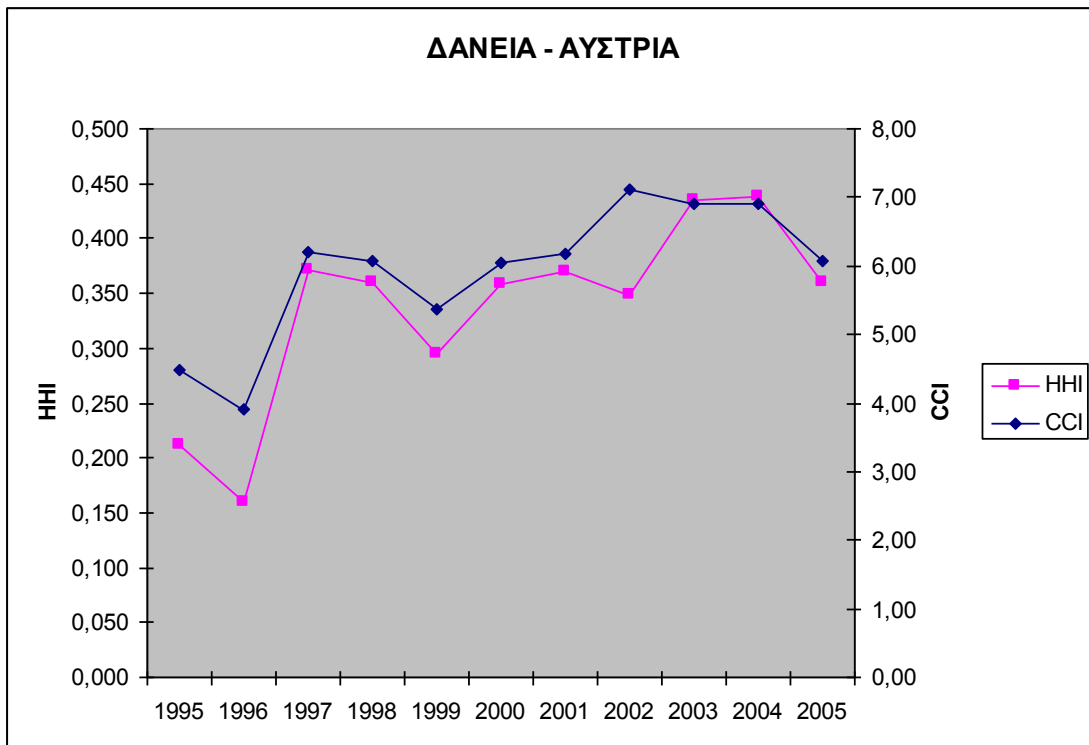

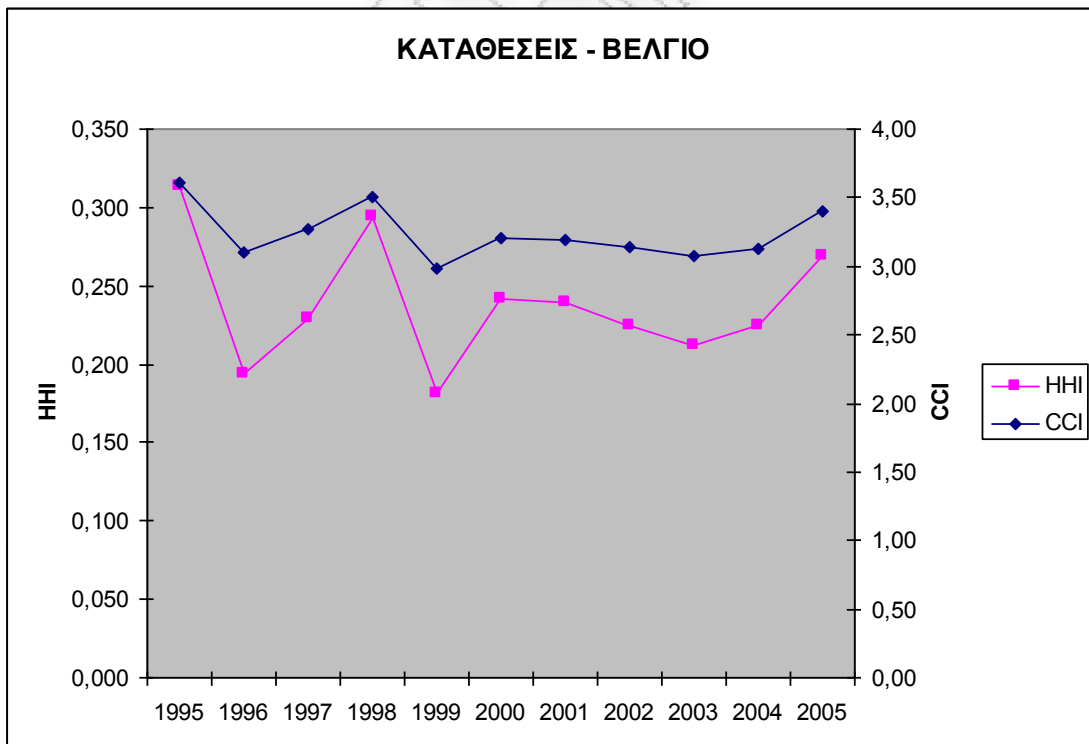
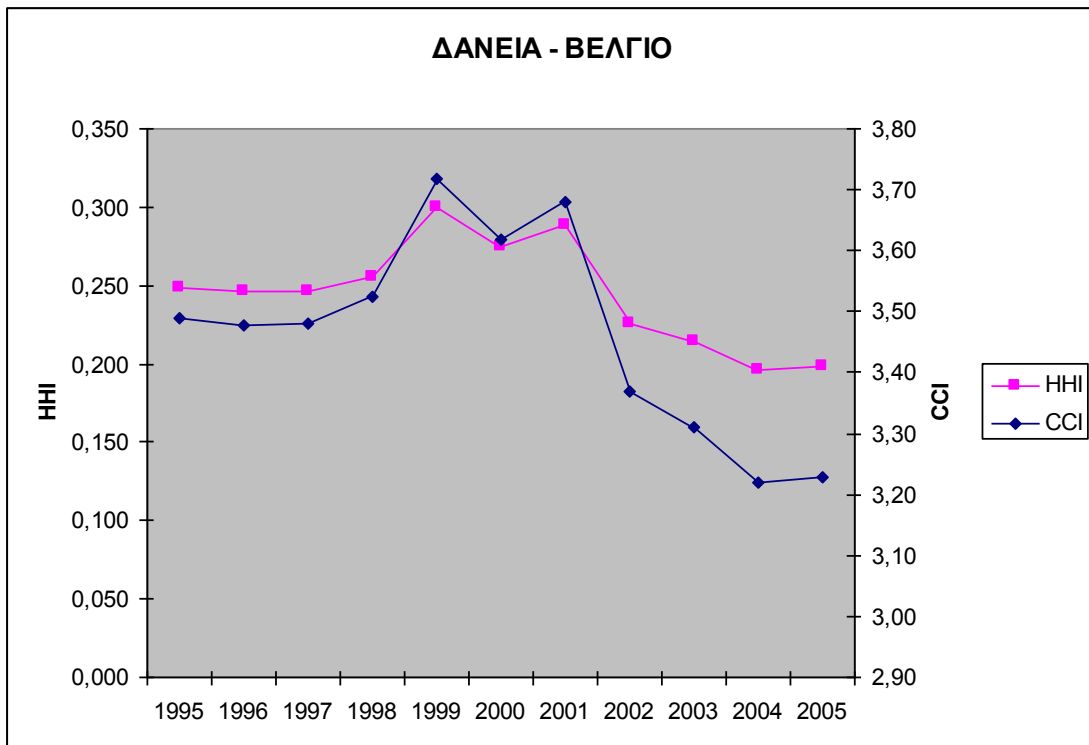

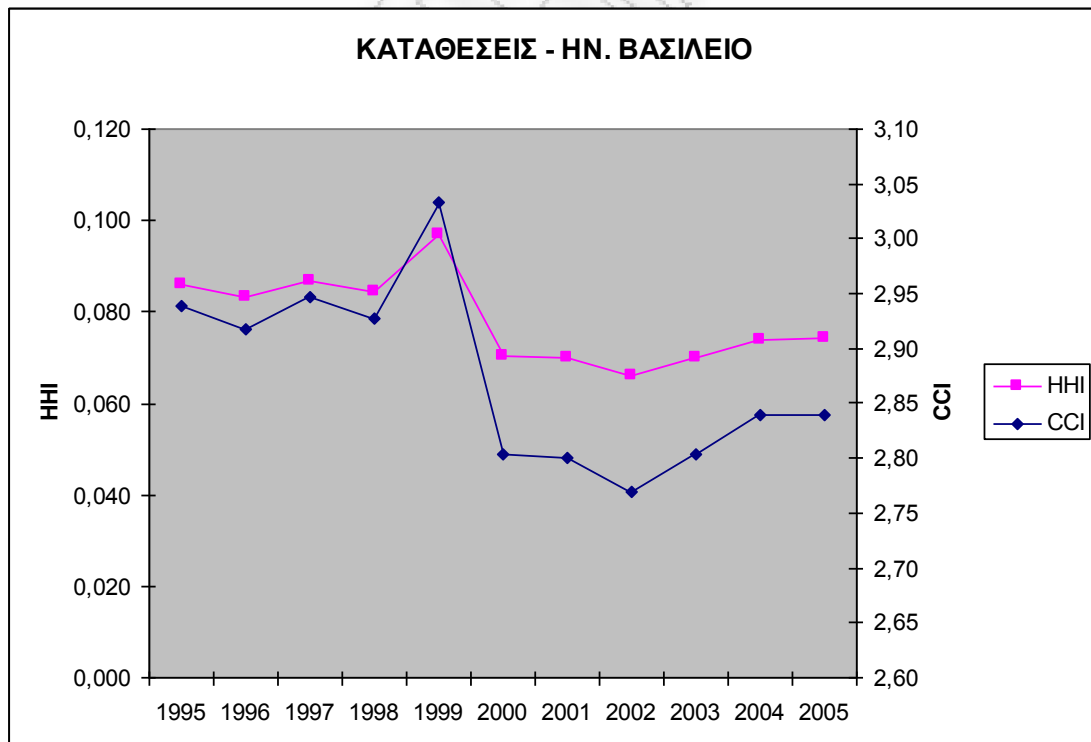
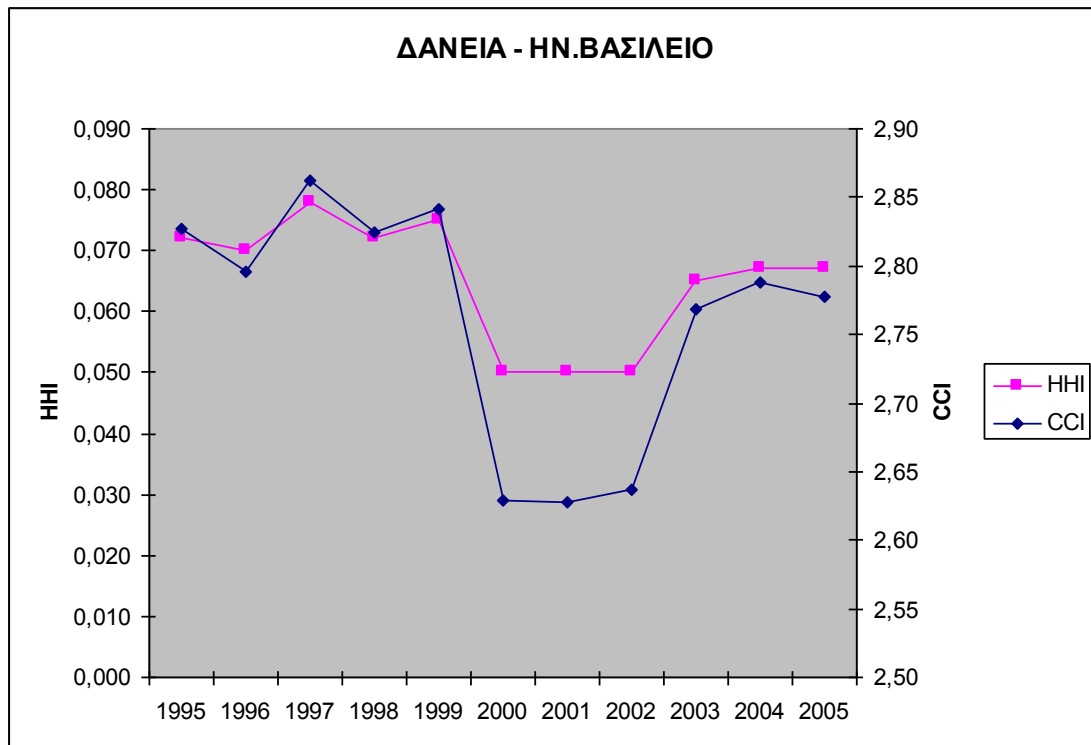

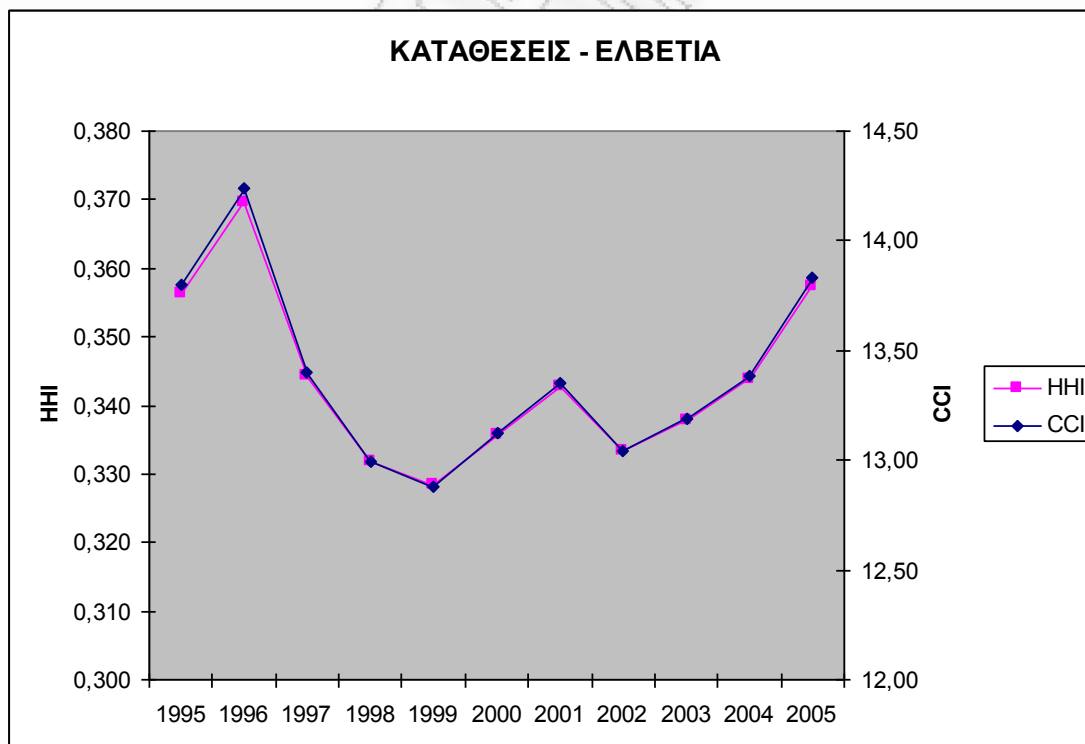
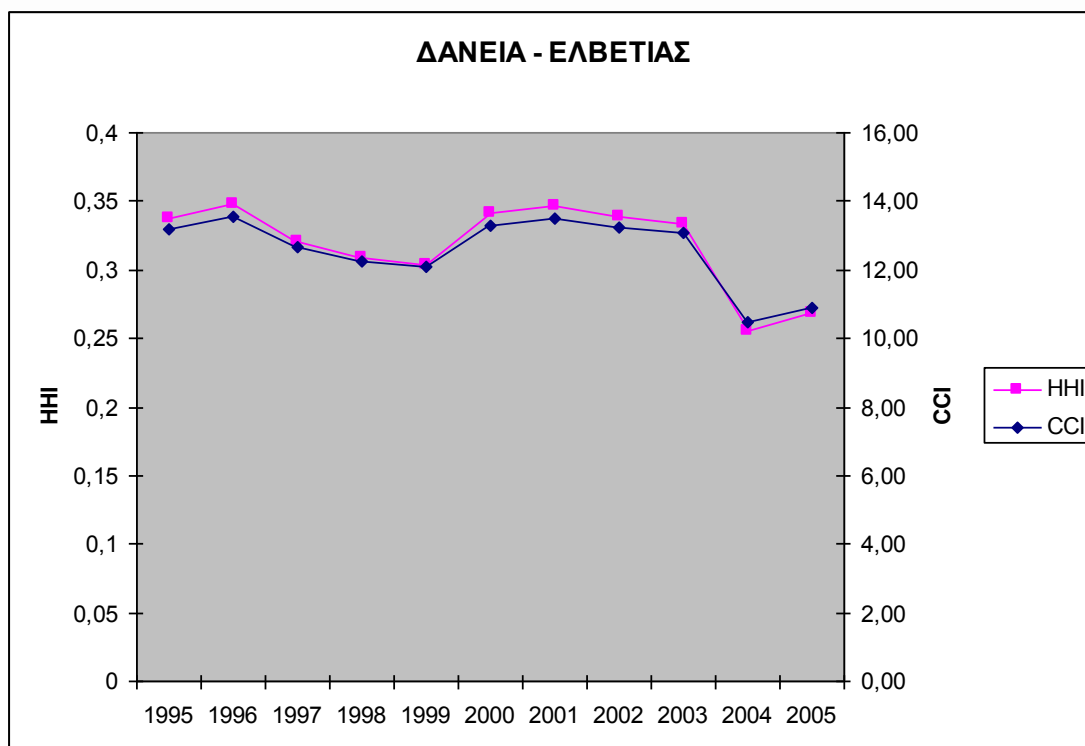

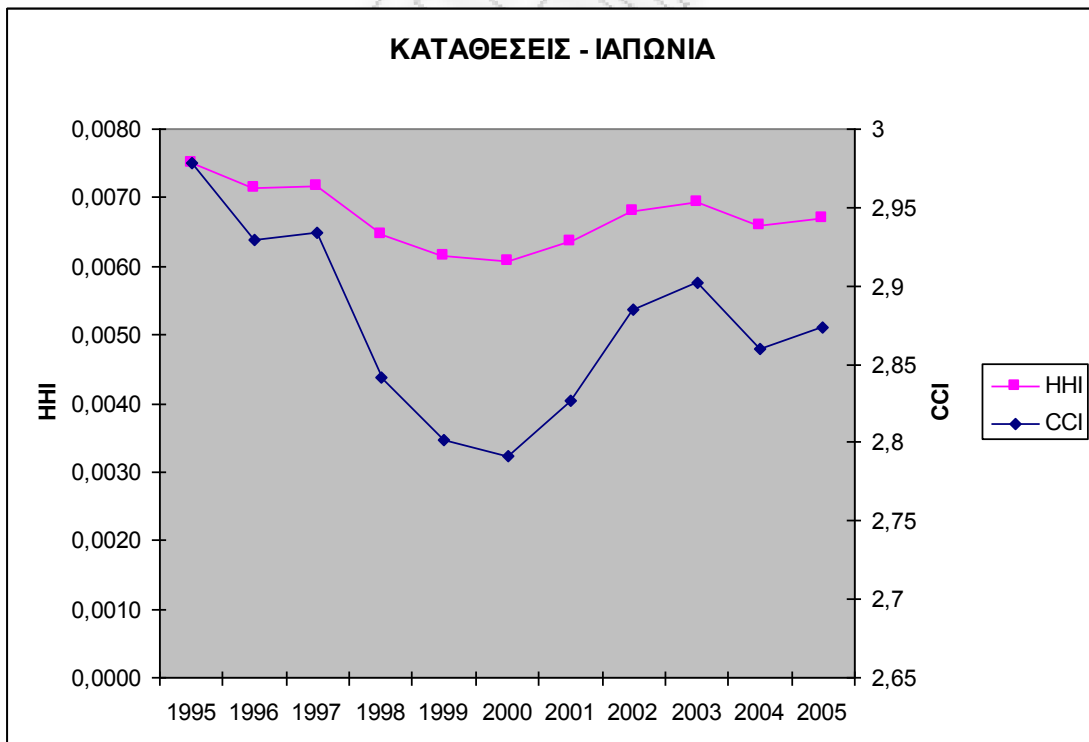
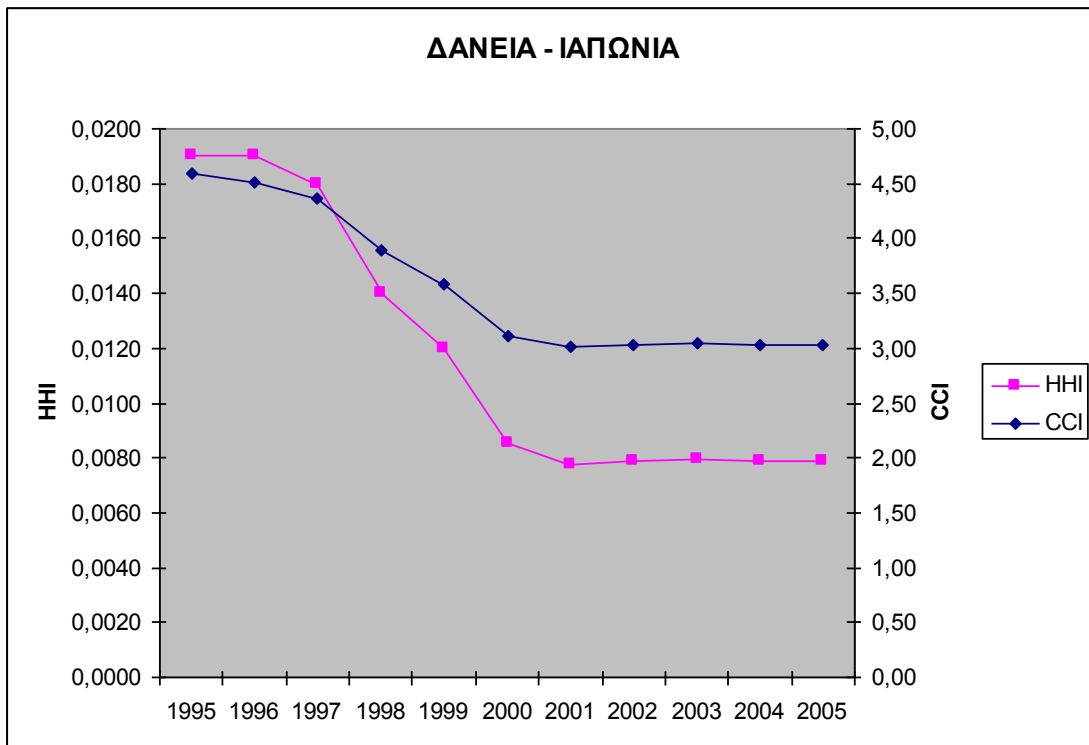

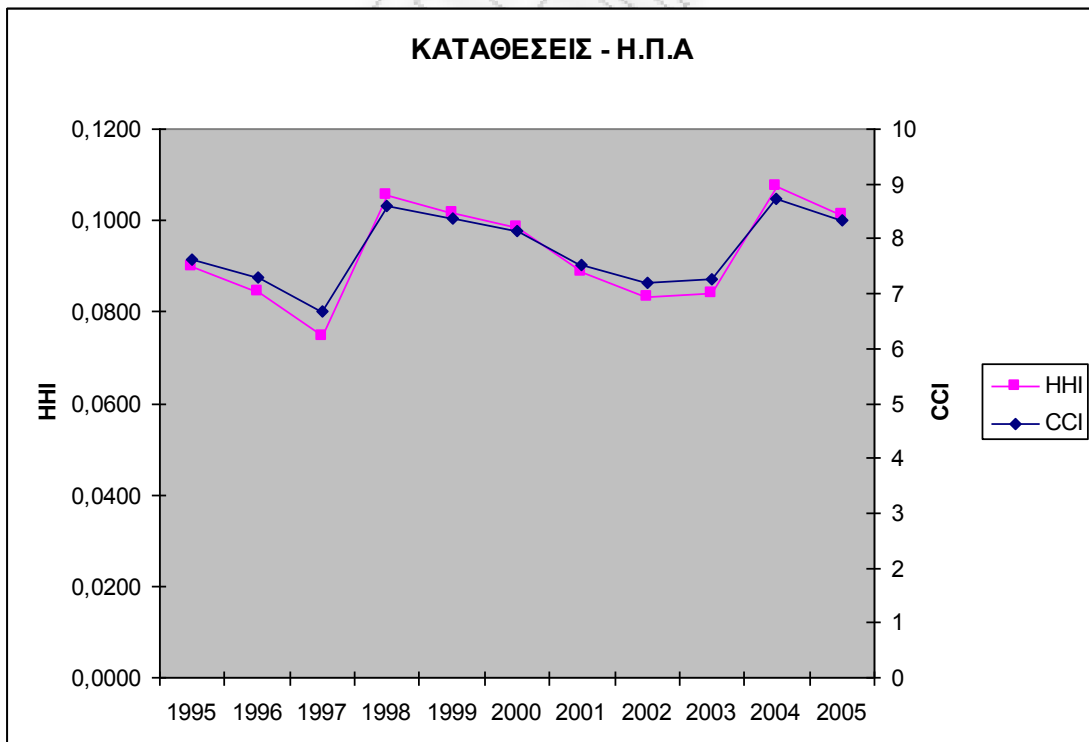
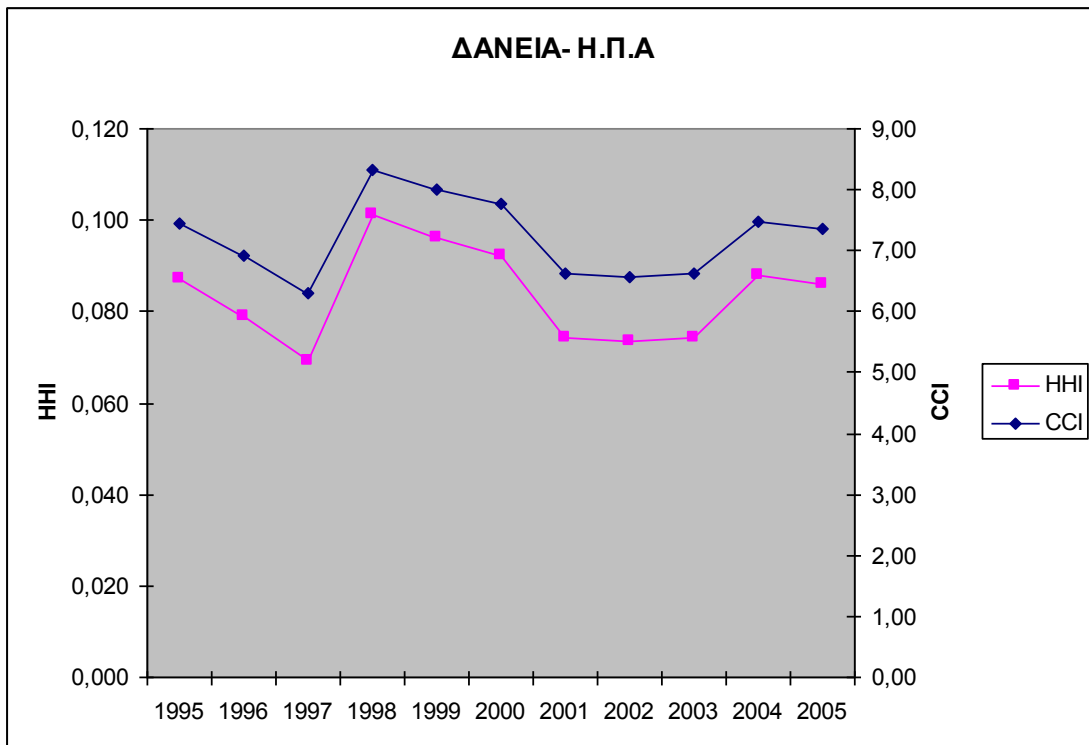

5.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ :

Το κύριο χαρακτηριστικό του χρηματοοικονομικού συστήματος είναι η διοχέτευση χρήματος σε ολόκληρο το οικονομικό περιβάλλον καθώς επίσης και η ορθή χρήση του. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ισχυρή διακρατική παρουσία των περισσότερων τραπεζών. Οι σημερινές κεντρικές τράπεζες παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των εθνικών οικονομιών, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την εδραίωση της θέσης τους και από την αποποίηση του κρατικού παρεμβατισμού. Το οικονομικό σύστημα στις μέρες μας αποτελείται από τη διακίνηση μετοχών, τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων με τη διάκρισή της σε άμεση και έμμεση, τα εξερχόμενα κεφάλαια και τους εποπτικούς οργανισμούς. Στο νομοθετικό πλαίσιο των τραπεζών παρατηρείται η παρουσία κυβερνητικού συστήματος ασφαλείας, περιορισμός των περιουσιακών στοιχείων που ρευστοποιούνται, η τραπεζική εποπτεία τόσο η εσωτερική όσο και η εξωτερική, ο περιορισμός του διατραπεζικού ανταγωνισμού και η προστασία των πελατών.

Η σημερινή μορφή των τραπεζικών ιδρυμάτων μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας οικονομικός μεσολαβητής που προσφέρει δάνεια, καταθετικά προϊόντα, υπηρεσίες πληρωμών, επενδυτικά και ασφαλιστικά προϊόντα και υπηρεσίες e-banking. Για να κατανοήσουμε καλύτερα τη λειτουργία μιας τράπεζας κρίνεται απαραίτητο να παρατηρήσουμε τόσο το ενεργητικό όσο και το παθητικό της. Ο κύριος ρόλος της είναι η αγορά χρήματος με όσο δυνατόν χαμηλότερο τίμημα και η ανατροφοδότησή του στην αγορά με τη μορφή δανεισμού με μεγαλύτερο spread ώστε να έχει την υψηλότερη δυνατή κερδοφορία. Οι επιχειρηματικές στρατηγικές που αναλαμβάνουν οι τράπεζες αποτελούνται κυρίως από τα ρίσκα που επιθυμούν να αναλάβουν. Η πρώτη στρατηγική απευθύνεται στις μικρότερες τράπεζες και στις καλύτερες διαπροσωπικές τους σχέσεις με τους πελάτες. Ενώ η δεύτερη στρατηγική απευθύνεται στις μεγάλες τράπεζες και στο μειονέκτημα το οποίο έχουν της μη ύπαρξης των διαπροσωπικών σχέσεων. Η τεχνολογική εξέλιξη παίζει καθοριστικό ρόλο στην στρατηγική που ακολουθεί το εκάστοτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

Η αξία μιας τράπεζας καθορίζεται από τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στις αξίες των περιουσιακών της στοιχείων και τις δανειακές της

υποχρεώσεις. Αφού καθορίσουμε την αξία μιας τράπεζας μπορούμε να προβούμε σε σύγκριση του ανταγωνισμού μεταξύ τους. Μια μέθοδος ανταγωνισμού είναι το υπόδειγμα <<Boone>> το οποίο μπορεί να χαρακτηρίσει τη συγκέντρωση των πραγματικών κερδών που οι τράπεζες διοχετεύουν μερικώς ή ολικώς στους πελάτες τους ή στους μετόχους τους. Μέσω του υποδείγματος αυτού διαπιστώνουμε την ενίσχυση της παρουσίας των κερδοφόρων εταιρειών με υψηλά εισοδήματα και μερίδια αγορών. Το μοντέλο Panzar-Rosse το οποίο μελετά τη φύση του ανταγωνισμού, απαιτεί λιγότερα στοιχεία ανάλυσης και αποτελεί μία προσέγγιση βασισμένη στο H-statistic που ισούται με το άθροισμα της ελαστικότητας σε σχέση με την εισερχόμενη τιμολόγηση. Ένα άλλο μοντέλο μέτρησης του ανταγωνισμού είναι το Herfindahl Hirschmann Index (HHI) το οποίο μετρά τον ανταγωνισμό εντός της αγοράς και φτάνει στο συμπέρασμα ότι η αγορά επηρεάζεται από τη συμπεριφορά των τραπεζών. μία άλλη παραδοσιακή μέτρηση του κέρδους των τραπεζών είναι το Price Cost Margin (PCM) το οποίο ισούται με την εξωτερική τιμή μείον το οριακό κόστος προς την ίδια εξωτερική τιμή και σπανίως χρησιμοποιείται ως υπόδειγμα ανταγωνισμού. Το εμπειρικό μοντέλο χρησιμοποιείται στις εκτιμήσεις αθροιστικά για το σύνολο μιας χώρας με σκοπό να μας δείξει ποιοί τομείς χρειάζονται διαφοροποιήσεις στις τιμές των δανείων ιδιαίτερα εντός των κρατών μελών της ευρωζώνης.

Με βάση τα ανωτέρω οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών τόσο καλύτερα μπορεί να προκληθεί αύξηση της υγιούς κατάστασης των τραπεζών. ο βαθμός της ανταγωνιστικότητας στον οικονομικό τομέα εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα της οικονομικής εξυπηρέτησης, την ποιότητα των οικονομικών προϊόντων και τον βαθμό εξάρτησης στον οικονομικό τομέα. Η φύση του ανταγωνισμού επηρεάζεται από την ανάπτυξη και τη σταθερότητα του οικονομικού τομέα όσο και την πρόσβαση στις οικονομικές υπηρεσίες. Μια εμπειρική προσέγγιση μέτρησης του ανταγωνισμού είναι η συγκέντρωση του οικονομικού συστήματος σε σχέση με τον αριθμό των τραπεζών. Μια άλλη προσέγγιση συγκρίνει τους δείκτες ανταγωνισμού σε σχέση με τον βαθμό αμφισβήτησης της σταθερότητας. Επιπρόσθετα μια άλλη προσέγγιση χρησιμοποιεί τον τυπικό ανταγωνισμό που μετρά τη θεωρία των κινήτρων σε σχέση με τη λειτουργία κόστους-παραγωγής. Οι διεθνείς τραπεζικοί

οργανισμοί παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας. Καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας των τραπεζών, παίζει επίσης το πελατολόγιο που διαθέτουν μέσω της σωστής διαδικασίας αξιολόγησης, ειδικότερα στον τομέα των χρηματοδοτήσεων. Στην συγκεκριμένη διατριβή παρατηρήσαμε ότι οι δείκτες HHI και CCI μεταβάλλονται ισόποσα με αποτέλεσμα πολλές φορές να πλησιάζουμε την πλήρη ταύτιση. Όσο μικρότεροι είναι οι δείκτες τόσο ανταγωνιστικότερο παρουσιάζεται το τραπεζικό σύστημα της εκάστοτε χώρας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ανταγωνιστικότητας όπως διαπιστώσαμε από τα γραφήματα είναι ο τομέας των καταθέσεων για την Ελβετία ενώ απόλυτα μετριοπαθέστατο από σκοπιάς ανταγωνιστικότητας κρίνεται το τραπεζικό σύστημα της Ιταλίας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Michiel van Leuvensteijn, Jacob A. Bikker, Adrian A.R.J.M. van Rixtel and Christoffer Kok Sorensen (June 2007) "A New approach to Measuring Competition in the Loan Markets of the Euro Area", ECB Working Paper Series, No.768
- Elena Carletti and Philipp Hartmann (May 2002) "Competition and Stability: What is special about Banking", ECB Working Paper Series, No. 146
- Michiel van Leuvensteijn, Christoffer Kok Sorensen, Jacob A. Bikker and Adrian A.R.J.M. van Rixtel (March 2008) "Impact of Bank Competition on the Interest Rate Pass-Through in the Euro Area", ECB Working Paper Series, No.885
- Sandrine Corvoisier and Reint Gropp (July 2001) "Bank Concentration and Retail Interest Rates", ECB Working Paper Series, No. 72
- Olivier De Bandt and E. Philip Davis (September 1999) "A Cross-Country Comparison of Market Structures in European Banking", ECB Working Paper Series, No. 7
- Anna Maria Agresti, Patrizia Baudino and Paolo Poloni (November 2008) "The ECB and IMF Indicators for the Macro-Prudential Analysis of the Banking Sector, A Comparison of the two Approaches", ECB Working Paper Series, No. 99
- Klaus Schaeck and Martin Cihak (September 2008) "How does Competition Affect Efficiency and Soundness in Banking? New Empirical Evidence", ECB Working Paper Series, No. 932
- Stijn Claessens (March 2009) "Competition in the Financial Sector: Overview of Competition Policies", IMF Working Paper, WP/09/45

- Frederic S. Mishkin (second edition) "The Economics of Money, Banking and Financial Markets", Global Edition, Pearson, Addison Will
- David O. Beim and Charles W. Calomiris(2001) "Emerging Financial Markets", Irwin Mcgraw-Hill
- Janos Horvath(1970)"Suggestion for a Comprehensive Measure of Concentration" , Southern Economic Association
- Steven Ongena, Günseli Tümer-Alkan, Natalja Westernhagen(2006)"Creditor Concentration: An Empirical Investigation" ,Preliminary Draft
- Mariia Maslovyh(2009) "The Boone Indicator as a Measure of Competition in Banking Sector : The case of Ukraine" , Kyiv School of Economics
- Bikker J& L. Spierdijk(2008) "How Banking Competition Changed over time" , Utrecht School of Economics
- Manganelli S. & Wolswijk G.(2007) " Market discipline, financial integration and fiscal rules: what drives spreads in the euro area government bond market?" , ECB Working Paper Series, No. 745
- Sites:
  - www.euromoney.com
  - www.imf.org
  - www.ecb.int
  - www.bis.org
- Προσωπικές γνώσεις και σημειώσεις